

Univerzita Pardubice
Dopravní fakulta Jana Pernera

Analýza výročních zpráv městských dopravních podniků
z pohledu udržitelné mobility

Monika Kammelová

Bakalářská práce

2016

Univerzita Pardubice
Dopravní fakulta Jana Pernera
Akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Monika Kammelová
Osobní číslo: D13070
Studijní program: B3709 Dopravní technologie a spoje
Studijní obor: Dopravní management, marketing a logistika
Název tématu: Analýza výročních zpráv městských dopravních podniků
z pohledu udržitelné mobility
Zadávací katedra: Katedra dopravního managementu, marketingu a logistiky

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Úvod

1. Městská hromadná doprava a udržitelná mobilita
2. Analýza výročních zpráv městských dopravních podniků se zaměřením na ochranu životního prostředí a společensky odpovědné aktivity
3. Návrhy opatření a jejich zhodnocení

Závěr

Rozsah grafických prací: **dle doporučení vedoucí**
Rozsah pracovní zprávy: **40 - 50 stran**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**
Seznam odborné literatury:
dle pokynů vedoucí/ho práce

Vedoucí bakalářské práce: **doc. Ing. Jaroslava Hyršlová, Ph.D.**
Katedra dopravního managementu, marketingu
a logistiky

Datum zadání bakalářské práce: **30. listopadu 2015**
Termín odevzdání bakalářské práce: **3. června 2016**

doc. Ing. Ivo Drahoš, Ph.D.
děkan

L.S.

doc. Ing. Libor Švadlenka, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2015

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 31. 5. 2016

Monika Kammelová

Ráda bych poděkovala vedoucí práce doc. Ing. Jaroslavě Hyršlové, Ph.D. za vstřícný přístup a cenné rady při zpracovávání bakalářské práce.

ANOTACE

Bakalářská práce je zaměřena na výroční zprávy městských dopravních podniků. V rámci práce je provedena analýza informací, které městské dopravní podniky poskytují prostřednictvím výročních zpráv o svých aktivitách na ochranu životního prostředí a o projektech souvisejících se společenskou odpovědností podniku. Analýza je provedena pro městské dopravní podniky krajských měst, které mají právní formu podnikání „akciová společnost“.

KLÍČOVÁ SLOVA

městská hromadná doprava, udržitelná městská mobilita, udržitelný reporting, výroční zpráva

TITLE

The analysis of annual reports of urban transport companies from the perspective of sustainable mobility

ANNOTATION

The bachelor thesis is focused on the annual reports of urban transport companies. The analysis of annual reports of urban transport companies provides information about its activities to protect the environment and about projects related to social responsibility. The analysis is performed for urban transport companies of regional cities that have the legal form of business "company limited by shares".

KEYWORDS

public transport, sustainable urban mobility, sustainability reporting, annual report

OBSAH

ÚVOD.....	9
1 MĚSTSKÁ HROMADNÁ DOPRAVA A UDRŽITELNÁ MOBILITA.....	11
1.1 Definice MHD.....	11
1.2 Subsystemy MHD.....	11
1.2.1 Autobusový subsystém.....	11
1.2.2 Trolejbusový subsystém.....	12
1.2.3 Tramvajový subsystém.....	12
1.2.4 Podzemní dráha (metro).....	12
1.3 Doprava a životní prostředí.....	13
1.3.1 Hluk.....	13
1.3.2 Vibrace.....	13
1.3.3 Znečištění ovzduší (exhalace).....	13
1.3.4 Znečištění vod.....	14
1.4 Doprava a společnost.....	14
1.5 Udržitelná mobilita.....	17
1.6 Informace o udržitelném rozvoji organizace.....	18
1.6.1 Informace o udržitelnosti ve výroční zprávě.....	19
1.6.2 Vykazování informací podle GRI.....	20
1.6.3 Ekonomické informace podle GRI.....	21
1.6.4 Environmentální informace podle GRI.....	21
1.6.5 Informace o sociálních aspektech podle GRI.....	24
1.7 Shrnutí teoretické části.....	27
2 ANALÝZA VÝROČNÍCH ZPRÁV MĚSTSKÝCH DOPRAVNÍCH PODNIKŮ SE ZAMĚŘENÍM NA OCHRANU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ A SPOLEČENSKY ODPOVĚDNÉ AKTIVITY.....	28
2.1 Dopravní podnik hlavního města Prahy, a. s.....	29
2.2 Plzeňské městské dopravní podniky, a. s.....	32
2.3 Dopravní podnik města Karlovy Vary, a. s.....	35
2.4 Dopravní podnik města Ústí nad Labem, a. s.....	37
2.5 Dopravní podnik měst Liberce a Jablonce nad Nisou, a. s.....	39
2.6 Dopravní podnik města Hradce Králové, a. s.....	41
2.7 Dopravní podnik města Pardubic, a. s.....	43

2.8	Dopravní podnik města Olomouce, a. s.	45
2.9	Dopravní podnik Ostrava, a. s.	47
2.10	Dopravní podnik města Brna, a. s.	49
2.11	Dopravní podnik města Jihlavy, a. s.	51
2.12	Dopravní podnik města České Budějovice, a. s.	53
2.13	Shrnutí analytické části	55
3	NÁVRHY OPATŘENÍ A JEJICH ZHODNOCENÍ	62
3.1	Výroční zpráva jako součást komunikace podniku o udržitelném rozvoji	62
3.2	Struktura informací o udržitelnosti ve výroční zprávě	64
3.3	Shrnutí a zhodnocení návrhů	67
	ZÁVĚR	68
	POUŽITÁ LITERATURA	70
	SEZNAM TABULEK	76
	SEZNAM OBRÁZKŮ	77
	SEZNAM ZKRATEK	78

ÚVOD

Městská hromadná doprava zajišťuje dopravní obsluhu na území měst hromadnými dopravními prostředky. Z hlediska společenského by městská hromadná doprava měla zabezpečit odpovídající dopravní obsluhu a měla by být dostupná všem skupinám obyvatel. Měla by zabezpečit přemísťování osob tak, aby byla zajištěna dostupnost úřadů, školských a zdravotnických zařízení, obchodů i možnost využití volnočasových aktivit. Měla by být dostupná všem občanům daného města i těm, kteří do města přijíždějí (za prací, rekreačními nebo jinými účely).

Městská hromadná doprava ve větších městech je realizována městskými dopravními podniky. Dopravní podniky v souladu s dopravní politikou EU i ČR přispívají k zajištění tzv. udržitelné (resp. čisté) městské mobility. Ve svých strategických plánech má proto řada městských dopravních podniků zakotven závazek realizovat městskou hromadnou dopravu tak, aby postupně docházelo ke snižování spotřeb energií a dalších přírodních zdrojů a zaměřují se na prevenci znečišťování životního prostředí. Jsou postupně realizovány projekty související s alternativními druhy dopravy a paliv a zaváděním elektromobility, včetně efektivnějších systémů a infrastruktury pro elektromobilitu apod. O přístup městských dopravních podniků k udržitelné městské mobilitě se zajímají různé zainteresované strany. Ty mohou požadované informace čerpat i z výročních zpráv městských dopravních podniků, které by měly poskytovat informace o aktivitách v oblasti ochrany životního prostředí a pracovněprávních vztazích.

Bakalářská práce je zaměřena na výroční zprávy městských dopravních podniků. Předmětem jejího zájmu jsou informace, které městské dopravní podniky poskytují prostřednictvím výročních zpráv o svých aktivitách na ochranu životního prostředí a o projektech souvisejících se společenskou odpovědností podniku. V případě podniků, jejichž hlavním cílem je zajišťovat městskou hromadnou dopravu, jde proto především o informace o aktivitách, které jsou realizovány nebo připravovány v souvislosti se zlepšeními v oblasti udržitelné městské mobility.

Cílem bakalářské práce je analyzovat výroční zprávy městských dopravních podniků s ohledem na informace, které poskytují o svém přístupu k udržitelné městské mobilitě, a navrhnout úpravy pro zlepšení stávajícího stavu. Analýza bude provedena pouze pro městské dopravní podniky krajských měst, které mají právní formu podnikání „akciová společnost“. Práce bude rozdělena do několika částí. Nejprve bude třeba krátce charakterizovat městskou hromadnou dopravu a především její dopady na životní prostředí

a společnost. V návaznosti na to bude třeba zmapovat zákonné požadavky na informace, které musí společnosti poskytovat v rámci výročních zpráv. Aby bylo možné provést analýzu, bude třeba dále charakterizovat v praxi využívaná doporučení pro zveřejňování informací o přístupu podniku k udržitelnému rozvoji, která budou využita jako srovnávací základna. Po zmapování teoretických východisek řešené problematiky bude poté možné realizovat vlastní analýzu a na jejím základě navrhnout úpravy pro zlepšení stávajícího stavu.

1 MĚSTSKÁ HROMADNÁ DOPRAVA A UDRŽITELNÁ MOBILITA

Tato část bakalářské práce shrnuje základní teoretická východiska řešené problematiky. Zabývá se městskou hromadnou dopravou (dále MHD), dopady dopravy na životní prostředí a společnost a udržitelnou mobilitou. Dále je pozornost věnována problematice zveřejňování informací o udržitelnosti. Předmětem zájmu jsou informace, které jsou organizace povinny zveřejňovat ve výročních zprávách, a další doporučení, která k oblasti udržitelného reportingu poskytují mezinárodní organizace.

1.1 Definice MHD

Drdla (2005, s. 7) vymezuje MHD jako činnost spjatou s hromadným přemísťováním osob a hmotných předmětů v předpokládaných objemových a definovaných časových a prostorových souvislostech za použití pro tento typ vhodných dopravních prostředků a technologií.

Široký et al. (2012, s. 7) určují obecné požadavky, které by měla MHD splňovat:

- poskytovat přepravní příležitosti všem osobám na území daného města nebo městské aglomerace,
- zajišťovat obslužnost území tvořeného pěší časovou dostupností zastávek,
- zabezpečit časovou dostupnost území tvořeného pěší časovou dostupností zastávek a uzlů společně s jízdou dobou při přepravě v dopravním prostředku,
- zajistit periodický provoz, který umožňuje používat systém bez detailní znalosti jízdových řádů,
- pravidelnost, spolehlivost, komfort a bezpečnost, hygienické a estetické aspekty,
- být ekonomicky výhodnější a rychlejší ve srovnání s individuální automobilovou dopravou.

1.2 Subsystemy MHD

Podle Drdly (2005) lze rozdělit v závislosti na druhu používaných dopravních prostředků subsystemy MHD na subsystem autobusový, trolejbusový, tramvajový a rychlodrážní dopravu (podzemní dráha).

1.2.1 Autobusový systém

Podle Širokého et al. (2012, s. 216) lze autobusy chápat jako nezávislé silniční prostředky s kapacitou vyšší jak devět cestujících. Autoři považují za výhody zejména volnost

pohybu, operativnost vozidel, menší investiční náročnost, možnost zařazení menších autobusů při nižší poptávce, nejlepší využití dopravní plochy v provozovnách a možnost nasazení na trasách s větším stoupáním. Mezi zápory řadí Drdla (2005, s. 64) poměrně nízkou obsaditelnost vozidel, menší přetížitelnost, negativní vlivy na životní prostředí (emise, exhalace, hluchnost, vibrace, prašnost a nebezpečí úniku pohonných hmot, olejů a provozních kapalin), vysokou spotřebu pohonných hmot a celkově menší ekonomickou a technickou životnost autobusů.

1.2.2 Trolejbusový subsystém

Trolejbus podle Drdly (2005, s. 65) představuje silniční vozidlo s trolejovým přívodem a odvodem trakčního proudu omezené polohou trolejového vedení a délkou tyčových sběračů. Široký et al. (2012, s. 217) považují za výhody trolejbusového subsystému šetrnost k životnímu prostředí, energeticky optimální pohyb dopravních prostředků, nižší hluchnost, jednoduché řízení rozjezdu a brzdění a téměř nulové ztráty energie při stání na křižovatkách, popřípadě zastávkách. Za nevýhody Drdla (2005, s. 65) považuje menší volnost pohybu po dopravní cestě, vysoké investiční náklady, závislost provozu na dodávkách elektrické energie a celkově menší ekonomickou a technickou životnost oproti tramvajím.

1.2.3 Tramvajový subsystém

Široký et al. (2012, s. 218) vymezují tramvaj jako elektrické kolejové vozidlo městské dopravy s trolejovým přívodem elektrického proudu, konstrukčně přizpůsobené provozu na veřejných pozemních komunikacích. Mezi výhody autoři zahrnují vysokou přepravní kapacitu, dlouhou životnost tratí, spolehlivost při nepříznivém počasí a vysokou boční stabilitu. Jako hlavní nevýhody Drdla (2005, s. 66) zmiňuje velkou hluchnost a vibrace v závislosti na uložení kolejnic, omezené stoupání, malou volnost pohybu po dopravní cestě, vysoké investiční náklady a závislost na dodávkách elektrické energie.

1.2.4 Podzemní dráha (metro)

Široký et al. (2012, s. 218) definují metro jako kolejový subsystém MHD, který se vyznačuje zejména segregací od ostatních systémů dopravy ve městech. Drdla (2005, s. 67) uvádí, že se používají závislá kolejová vozidla s odběrem elektrické energie z troleje nebo z třetí kolejnice. Dále autor zmiňuje, že jsou tratě vedeny v různých úrovních – pod zemí (tunely), na povrchu nebo nad zemí (mosty). Mezi výhody autor řadí vysokou přepravní kapacitu, spolehlivost v provozu a úroveň kvality provozu. Na druhé straně autor uvádí jako zápor mimořádně vysoké investiční náklady.

1.3 Doprava a životní prostředí

Jednotlivé druhy dopravy mají vlivy na životní prostředí. Široký et al (2012, s. 12) řadí mezi hlavní negativní vlivy nadměrný hluk, znečištění ovzduší, znečištění vody a půdy, zábor půdy, přetížení dopravních cest a přepravu nebezpečného zboží. Dopad dopravy na životní prostředí se liší podle způsobu provozování dopravních prostředků na dopravních cestách (Škapa, 2003). Podle Rojana et al. (1994, s. 162) ohrožuje doprava člověka chemickým působením exhalací z výfukových plynů a prachu, fyzikálním působením hluku a vibrací, přímým ohrožením člověka při dopravních nehodách, psychickými a estetickými vlivy.

1.3.1 Hluk

Hluk je nežádoucí zvuk vyvolávající pocit rušivého či nepříjemného vjemu nebo vjem, který má za následek škodlivý účinek. (Rojan et al., 1994, s. 162) Podle autorů se lze proti hluku chránit aktivně – opatření přímo u zdroje hluku, nebo pasivně – místa jsou cloněna.

Mezi typy opatření ke snížení hluku autoři řadí snížení hluku motoru, odstranění nerovností na vozovce, zajištění uložení nákladu a případné zakrytí nebo obestavění komunikace v tunelu. Podle autorů lze ovlivnit hlukovou situaci také zvětšením odstupů mezi chráněným prostorem a komunikací, vedením komunikace nad úroveň nebo pod úroveň terénu.

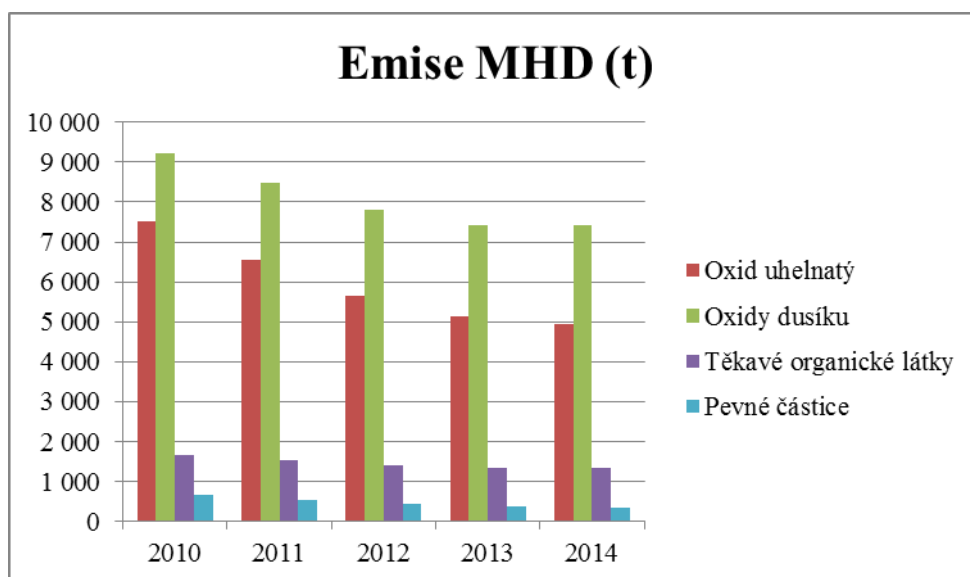
1.3.2 Vibrace

Vibrací se rozumí mechanické kmitání částí prostředí (Rojan et al., 1994, s. 171). Nepříznivé působení vibrací na člověka podle autorů ovlivňuje především způsob přenosu, frekvenční složení, intenzita a směr vibrací. Problémy způsobené vibracemi lze podle autorů řešit těmito opatřeními: vyloučením těžké průjezdné dopravy, vymezením maximálních průjezdných rychlostí či vložení stěn mezi zdroj vibrací a chráněný objekt. Podle autorů je snižování vibrací z dopravy závislé na možnosti snížení vzniku vibrací, a to jak u jejich zdroje (vozidla), tak u komunikace a objektu před vibracemi chráněného.

1.3.3 Znečištění ovzduší (exhalace)

Rojan et al. (1994, s. 168) uvádějí, že se při posuzování znečištění ovzduší sledují faktory, které ovlivňují jednak emise a jednak imise škodlivin. Autoři popisují emise jako intenzitu vypouštění škodlivin do ovzduší, jsou tedy příčinou znečištění ovzduší, imise vysvětlují jako důsledek vypouštění škodlivin do ovzduší (koncentrace škodlivin). Podle Brůhové-Foltýnové (2009, s. 32) jsou hlavními determinanty vypouštěných emisí typ a kvalita paliva. Jako další faktor ovlivňující množství a druh znečištění uvádí autorka efektivitu spalování a druh motoru. Mezi velmi nebezpečné škodliviny řadí Rojan et al. (1994,

s. 168) oxid uhelnatý, oxidy dusíku, oxidační smog, nespálené uhlovodíky, oxid siřičitý, olovo, kadmium a polétavý prach, dalšími emisemi jsou oxid uhličitý a těkavé organické látky. Emise vyprodukované MHD v letech 2010-2014 jsou uvedeny na Obrázku 1.

Obrázek 1 Emise MHD (Ministerstvo dopravy, 2014)

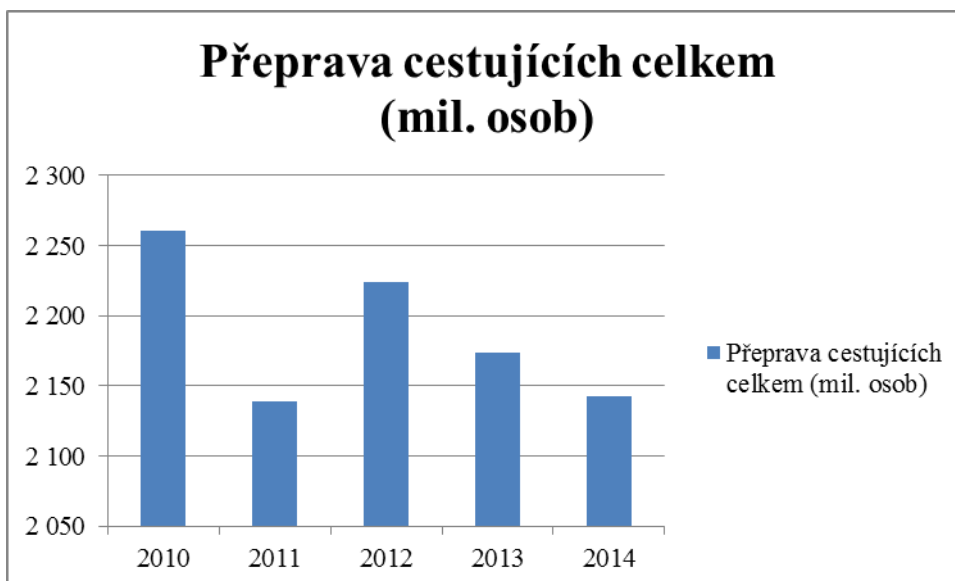
Z Obrázku 1 je patrné, že se od roku 2010 do roku 2014 snížily všechny uvedené emise. K největšímu poklesu došlo u oxidu uhelnatého a oxidů dusíku.

1.3.4 Znečištění vod

Podle Rojana et al. (1994, s. 172) jsou největším problémem kapalně odpady, které mají vážné environmentální dopady na podzemní a povrchové vody, např. motorové oleje, autokosmetické prostředky. Dále podle autorů mají vliv na podzemní i povrchové vody chemické posypové prostředky.

1.4 Doprava a společnost

Jak uvádí Brůhová-Foltýnová (2009, s. 13), každý člověk má své potřeby, které se snaží nějakým způsobem uspokojit, některé bez nutnosti fyzicky měnit místo, avšak většinu za potřeby změnit místo – nutnost nákupu, cesta do zaměstnání. Podle autorky tvoří dojíždění do práce významný podíl denních cest pro většinu pracujících obyvatel. Počet přepravených osob celkem v letech 2010-2014 uvádí Obrázek 2. Přepravní výkon v letech 2010-2014 je uveden na Obrázku 3 a počet přepravených cestujících MHD v letech 2010-2014 uvádí Obrázek 4.

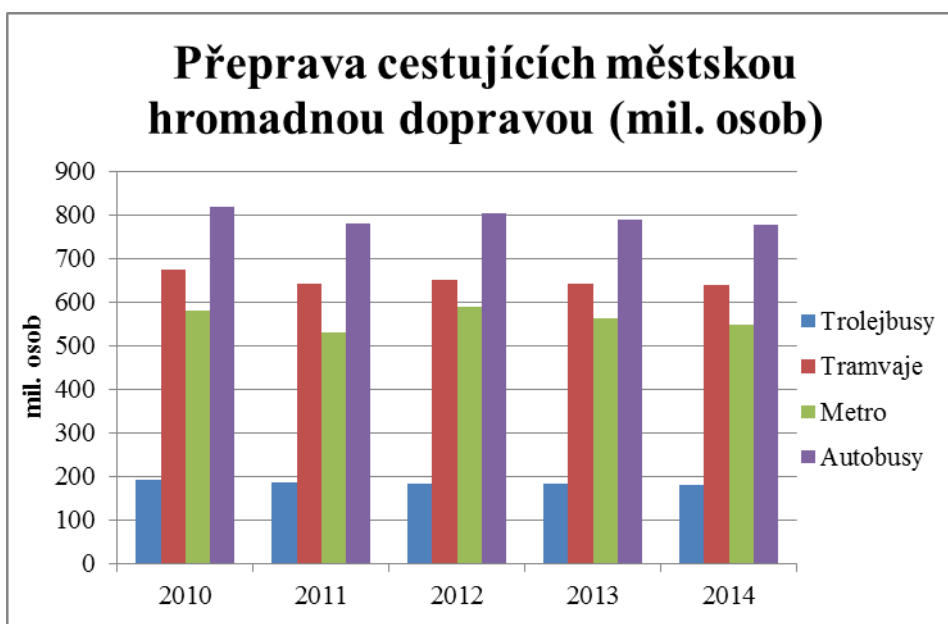
Obrázek 2 Přeprava cestujících celkem (Ministerstvo dopravy, 2014)

Z Obrázku 2 vyplývá, že nejvíce osob bylo přepraveno v roce 2010 a dále pak v roce 2012. Od roku 2012 celkový počet přepravených osob však klesá.

Obrázek 3 Přepravní výkony celkem (Ministerstvo dopravy, 2014)

Přepravní výkon se měří v osobokilometrech. Z Obrázku 3 je zřejmé, že největší přepravní výkon byl realizován za rok 2012, za roky 2013 a 2014 byl přepravní výkon nižší.

Obrázek 4 Přeprava cestujících MHD (Ministerstvo dopravy, 2014)

Z Obrázku 4 vyplývá, že nejvíce cestujících v rámci MHD bylo po celé období přepraveno autobusy. Dalšími nejvíce využívanými subsystemy jsou tramvaje a metro.

Všechna realizovatelná přání změnit místo za účelem naplnění své potřeby označuje Brůhová-Foltýnová (2009, s. 13) jako mobilitu. Dopravu pak vysvětluje jako prostředek pro naplňování potřeb mobility. Podle autorky je podmínkou realizace dopravy dopravní dostupnost výchozího i cílového místa. Dostupnost popisuje jako dosahování konkrétních míst nebo činností.

Doprava s sebou přináší podle autorky soukromé a společenské přínosy a náklady. Soukromé přínosy spojuje s přemístěním osob a zboží na určité místo. Soukromé náklady vysvětluje jako náklady vynaložené na dopravu. Společenské přínosy autorka spojuje s pozitivním efektem dopravy pro společnost a do společenských nákladů řadí všechny náklady dopravy, které nese společnost.

Externí náklady neboli externality jsou podle autorky takové náklady, které neprocházejí trhem, jejich původce je neplatí, a tudíž dopadají na jiné subjekty, než jsou přímo provozující či využívající dopravu.

Města by měla podle Kocourka (2006, s. 57) rozvíjet dopravní systémy tak, aby byly efektivní při uspokojování potřeb cestujících a zároveň šetrné k životnímu prostředí. Každý druh dopravy musí podle Kocourka (2004, s. 3) plnit v systému tu funkci, která vyplývá z jeho předpokladů, neboť jen tak lze zajistit minimalizaci společenských nákladů a environmentálních dopadů.

1.5 Udržitelná mobilita

Udržitelná doprava a udržitelná mobilita jsou pojmy, které mají úzkou souvislost se snahou o udržitelný rozvoj společnosti. Jde o takový rozvoj, který uspokojuje potřeby současnosti, aniž by ohrozil možnosti budoucích generací uspokojovat své vlastní potřeby (Brundtland, 1987). Udržitelná doprava a udržitelná mobilita jsou koncepty, které vystihují potřeby globální společnosti v oblasti udržitelného rozvoje dopravy.

Udržitelná doprava má (stejně jako udržitelný rozvoj) tři pilíře (Schmeidler, 2007):

- ekonomický – provádět dopravu s co nejmenšími (společenskými) náklady,
- environmentální – realizovat dopravu tak, aby okolnímu prostředí škodila co možná nejméně, tzn. šetrně k životnímu prostředí,
- sociální – provádět dopravu tak, aby společnosti jako celku přinášela maximální možné efekty (uspokojování potřeb, zaměstnanost) při minimalizaci negativních vlivů na člověka (tedy s ohledem na působení dopravy na lidské zdraví, bezpečnost dopravy).

Podle Schmeidlera (2010, s. 30) je mobilita základním předpokladem pro fungování hospodářství naší doby. Aby bylo možné zajistit udržitelnou mobilitu, tedy mobilitu respektující principy udržitelné dopravy, tak jsou podle autora nutné změny v řízení dopravy i dopravní infrastruktury. Autor zdůrazňuje, že je důležité snižovat spotřebu pohonných hmot a energií na jednotku dopravního nebo přepravního výkonu, což se i při zvyšujících se dopravních a přepravních výkonech musí příznivě projevit na dopadech dopravy na životní prostředí. Cílem udržitelné mobility by mělo být udržení mobility, zlepšování ekonomických ukazatelů dopravy, zkvalitňování dopravní infrastruktury, zmírňování dopadů dopravy na životní prostředí, zvyšování bezpečnosti a zajištění optimální spolupráce různých druhů dopravy v rámci jednotného dopravního systému.

Podle Ministerstva dopravy (2012) je nezbytné se z hlediska principů udržitelného rozvoje v oblasti dopravy zabývat alternativními zdroji energie v dopravě a s tím souvisejícími novými pohony a také systémy distribuce a skladování alternativních paliv. Význam má také výzkum možných způsobů podpory zavádění nových zdrojů energie v dopravě, včetně vývoje nových dopravních prostředků. Významnou roli hraje i vývoj a implementace nových technologií, materiálů a diagnostických metod pro výstavbu a obnovu staveb dopravní infrastruktury; jedná se o vývoj technologií a materiálů šetrných k životnímu prostředí.

Vzhledem k tomu, že doprava významně ovlivňuje kvalitu životního prostředí a zdraví obyvatel, věnuje pozornost problematice udržitelné mobility i Ministerstvo životního prostředí. To pracuje s termínem „čistá mobilita“. Hlavním cílem v rámci čisté mobility by

mělo být snižování zdravotně rizikových emisí z dopravy, především emisí prachových částic, polycyklických aromatických uhlovodíků, benzenu, aldehydů, oxidů dusíku, prekurzorů ozónu a těžkých kovů. Ministerstvo životního prostředí (2015) zdůrazňuje především tato opatření pro zajištění čisté mobility:

- Medializace čisté mobility, vzdělávání a propojení se současnými iniciativami a programy (Evropský týden mobility, Místní agenda 21, CIVITAS, Smart Cities, Projekt Zdravé město, Program podpory NNO apod.).
- Podpora projektů v oblasti technologického vývoje zaměřených na alternativní druhy dopravy a paliv.
- Vytvoření podmínek na národní úrovni pro intenzivní rozvoj alternativní dopravy a managementu mobility snižující emise rizikových látek.
- Podpora zavádění elektromobility a vývoj efektivnějších systémů a infrastruktury pro elektromobilitu.
- Podpora využití vodíkových technologií v dopravě.
- Podpora využívání alternativních druhů dopravy ve veřejném i soukromém sektoru a příprava České republiky na postupný odklon od využívání ropy v dopravě z ekonomických i strategických důvodů.
- Modernizace legislativního rámce ve prospěch čisté mobility a snižování administrativní zátěže.
- Rozvoj nemotorové dopravy.
- Rozvoj opatření pro zlepšení mobility ve městech.
- Podpora intermodální dopravy ve městech a aglomeracích (návaznost železniční, veřejné hromadné dopravy a nemotorové dopravy).
- Podpora zavádění nízkoemisních zón ve městech.
- Podpora implementace Strategických plánů/rámců udržitelného rozvoje měst (SUMP).

Z výše uvedených opatření je zřejmá snaha o zajištění udržitelné mobility měst. Městské dopravní podniky významným způsobem přispívají k naplnění této koncepce.

1.6 Informace o udržitelném rozvoji organizace

Koncepce udržitelného rozvoje společnosti jako celku je spjata s potřebou udržitelného rozvoje jednotlivých organizací. O informace o udržitelném rozvoji organizace se zajímají různé zainteresované strany, mezi které lze zařadit především vlastníky, management, obchodní partnery, věřitele, zaměstnance, státní orgány i veřejnost (Vaněček, 2006). V kompetenci

organizace je, jaký přístup k vykazování informací zvolí. Významným zdrojem informací především o ekonomické výkonnosti organizací je výroční zpráva. Organizace však kromě ní používají celou řadu dalších přístupů, jak zainteresované strany informovat o svém působení na životní prostředí a o sociálních dopadech svých podnikatelských aktivit. Předmětem zájmu této části bakalářské práce je nejprve krátce zmínit účel výroční zprávy jako informačního zdroje a poté je pozornost zaměřena na přístup k vykazování informací o udržitelnosti, který je využíván organizacemi nejvíce – na doporučení k tzv. udržitelnému reportingu, které poskytuje Global Reporting Initiative (dále GRI).

1.6.1 Informace o udržitelnosti ve výroční zprávě

Účelem výroční zprávy je uceleně, vyváženě a komplexně informovat o vývoji výkonnosti organizace, o její činnosti a stávajícím hospodářském postavení (Česko, 1991). V rámci zákona je stanoveno, jaké informace musí výroční zpráva obsahovat. Kromě informací nezbytných pro naplnění účelu výroční zprávy musí být ve výroční zprávě dále obsaženy i tyto finanční a nefinanční informace (Česko, 1991):

- o skutečnostech, které nastaly až po rozvahovém dni a jsou významné pro naplnění účelu výroční zprávy,
- o předpokládaném vývoji činnosti účetní jednotky,
- o aktivitách v oblasti výzkumu a vývoje,
- o aktivitách v oblasti ochrany životního prostředí a pracovněprávních vztazích.

Výroční zpráva dále obsahuje zprávu auditora, případně další dokumenty a údaje podle zvláštních právních předpisů.

Z výše uvedeného textu je zřejmé, že podle platných předpisů v ČR by součástí výroční zprávy měly být i finanční a nefinanční informace mající vazbu na environmentální a sociální pilíř udržitelného rozvoje, tedy informace o aktivitách organizace v oblasti ochrany životního prostředí a pracovněprávních vztahů. Regulace výkaznictví o udržitelném rozvoji organizace (tzv. udržitelný reporting) je řešena i na úrovni Evropské unie. Evropský parlament přijal několik pozměňovacích návrhů týkajících se manažerských zpráv (Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/34/EU ze dne 26. června 2013). V rámci zpráv bude třeba se zabývat i záležitostmi souvisejícími se životním prostředím, sociálními aspekty, lidskými právy či protikorupčními opatřeními. V souladu se směrnicí musí členské státy promítnout změny do národních předpisů; poprvé budou předpisy použity za období počínající 1. 1. 2017. Vybrané organizace budou muset zveřejňovat dopady svých aktivit na životní prostředí a společnost prostřednictvím nefinančních zpráv v souladu s národními předpisy.

1.6.2 Vykazování informací podle GRI

Důležitým krokem v historii výkaznictví udržitelného rozvoje byl rok 1997. V tomto roce Coalition for Environmentally Responsible Economies (CERES) společně s United Nations Environment Program (UNEP) založily GRI. Cílem bylo vytvořit pravidla reportingu, který by obsáhl nejen ekonomické, ale i environmentální a sociální chování organizací (GRI, 2016a).

GRI je mezinárodní nezávislá organizace, která poskytuje ostatním organizacím doporučení a návody, jak o svém přístupu k udržitelnému rozvoji informovat především externí zainteresované strany. Vizí GRI je podílet se na vytváření takové budoucnosti, kde se snaha o udržitelný rozvoj stane nedílnou součástí rozhodovacího procesu každé organizace (GRI, 2016a). Pomocí pravidel a doporučení GRI mohou organizace zveřejňovat nejdůležitější dopady – jak pozitivní, tak negativní – svých aktivit, výrobků a služeb na životní prostředí a společnost. Standardy pro zveřejňování těchto informací jsou navrženy tak, aby byly univerzálně použitelné pro všechny typy organizací po celém světě (GRI, 2016b).

GRI (2016b) považuje sledování, vyhodnocování a vykazování informací o udržitelném rozvoji za přínosné pro organizaci především z těchto důvodů:

- Organizace lépe porozumí rizikům a příležitostem.
- Lze rozpoznat souvislost mezi nefinanční a finanční výkonností.
- Aspekty udržitelného rozvoje lze snadněji implementovat do dlouhodobých (strategických) plánů organizace.
- Dochází k zefektivnění procesů a snižování nákladů.
- Organizace může hodnotit vývoj své výkonnosti s ohledem na principy udržitelného rozvoje.
- Výkonnost organizace lze srovnávat s výkonností ostatních organizací v rámci daného odvětví.

Výkaznictví o udržitelném rozvoji organizace má význam i pro udržitelný rozvoj společnosti jako celku. Lze sledovat a hodnotit vývoj ekonomických ukazatelů, environmentálních a sociálních dopadů ve vzájemných souvislostech a sledovat a vyhodnocovat příspěvek jednotlivých organizací k udržitelnému rozvoji regionu (GRI, 2016a).

Přístup GRI k výkaznictví udržitelného rozvoje je založen na zapojení mnoha zainteresovaných stran, což představuje velmi významné východisko pro propojení technických a ekonomických znalostí a zkušeností s cílem reagovat na potřeby všech zainteresovaných stran; to umožňuje neustále inovovat doporučení pro organizace pro tvorbu a zveřejňování zpráv o udržitelném rozvoji (GRI, 2016a).

V dalším textu je pozornost věnována typu informací, které GRI doporučuje vykazovat v jednotlivých oblastech udržitelnosti.

1.6.3 Ekonomické informace podle GRI

Ekonomická dimenze udržitelnosti se týká ekonomické výkonnosti organizace a dopadů této výkonnosti na ostatní zainteresované strany a na ekonomické systémy (místní, národní i globální). Ekonomická oblast informuje o toku kapitálu mezi různými zainteresovanými stranami a hlavních ekonomických dopadech organizace na společnost jako celek.

Do ekonomické oblasti patří tyto aspekty (GRI, 2013):

- Ekonomická výkonnost
 - Přímé ekonomické hodnoty vytvořené a distribuované (výnosy, provozní náklady, mzdy zaměstnanců).
 - Finanční dopady, rizika a příležitosti pro činnost organizace vyplývající ze změny klimatu (popis rizik, příležitostí a popis jejich dopadů, finanční důsledky).
 - Způsob financování organizací nastavených plánů v oblasti benefitů (způsob tvorby fondů pro zaměstnance, kolik přispívají zaměstnanci a kolik zaměstnavatelé).
 - Obdržené finanční prostředky od vlády (daňové úlevy, dotace, finanční výpomoci).
- Pozice na trhu z hlediska organizace jako zaměstnavatele
 - Poměr standardní nástupní mzdy (podle pohlaví) k místní úrovni minimální mzdy.
- Nepřímé ekonomické dopady
 - Rozvoj a dopad investic do infrastruktury a podporovaných služeb.
 - Významné nepřímé ekonomické dopady, včetně rozsahu dopadů.
- Proces nakupování
 - Podíl nákupů od lokálních dodavatelů k celkovému objemu dodávek.

1.6.4 Environmentální informace podle GRI

Environmentální dimenze udržitelného rozvoje se týká vlivu organizace na živé a neživé přírodní systémy, včetně půdy, vzduchu, vody a ekosystémů. Environmentální oblast se vztahuje na významné dopady činností, výrobků i služeb organizace na životní prostředí.

Do environmentální oblasti patří tyto aspekty (GRI, 2013):

- Materiály
 - Spotřebované materiály (obnovitelné a neobnovitelné materiály).
 - Procento použitých materiálů, které jsou recyklovány.
- Energie
 - Spotřeba energií (spotřeba a prodej elektrické energie, tepla a páry).
 - Energetická náročnost.
 - Snížení energetické spotřeby.
 - Snižování energetických požadavků produktů a služeb.
- Voda
 - Odběr vody v členění podle jednotlivých zdrojů (odběry z povrchové vody, spodní vody, dešťové vody, odpadních vod a dodávky z vodovodních sítí, informace o stanovení výše odběrů).
 - Vodní zdroje významně ovlivněné odběrem vody.
 - Recyklovaná nebo opětovně použitá voda.
- Biodiverzita
 - Charakteristika pozemků, kde organizace provozuje svoji podnikatelskou činnost (geografická poloha, typ pozemku, typ provozu, velikost provozní plochy).
 - Popis významných dopadů činností, produktů a služeb organizace na biodiverzitu v chráněných oblastech a oblastech s vysokou hodnotou biodiverzity (přímé a nepřímé dopady na biodiverzitu s ohledem na znečištění, dopravní infrastrukturu, změny v ekologických procesech).
 - Celkový počet ohrožených druhů, které mohou být ovlivněny provozem organizace.
- Emise
 - Emise skleníkových plynů – přímé.
 - Emise skleníkových plynů – nepřímé, energetické.
 - Ostatní emise skleníkových plynů.
 - Intenzita emisí skleníkových plynů.
 - Snížení emisí skleníkových plynů.
 - Emise látek způsobujících ozonovou díru.
 - NO_x, SO_x a další významné emise vypouštěné do ovzduší.

- Odpadní vody a odpady
 - Celkové vypouštěné odpadní vody (podle kvality a místa).
 - Celková hmotnost odpadů podle jednotlivých druhů a způsobu nakládání s nimi.
 - Celkový počet a objem významných kontaminací.
 - Hmotnost přepravených, dovezených, vyvezených nebo upravených nebezpečných odpadů.
 - Charakteristika oblastí významně ovlivněných vypouštěnými odpadními a srážkovými vodami.
- Produkty a služby
 - Rozsah snížení environmentálních dopadů produktů a služeb organizace.
 - Zpětně odebrané produkty a vratné obaly.
- Dodržování zákonů a dalších souvisejících předpisů
 - Pokuty a další sankce (peněžní i nepeněžní) za nedodržování environmentálních zákonů a předpisů.
- Doprava
 - Významné environmentální dopady přepravy materiálů a produktů a dopravy pracovníků.
- Celkové výdaje na ochranu životního prostředí (včetně investic)
- Environmentální hodnocení dodavatelů
 - Podíl nových dodavatelů, kteří byli vybráni i na základě environmentálních kritérií, z celkového počtu nových dodavatelů.
 - Významné stávající a potenciální negativní environmentální dopady v rámci dodavatelského řetězce a nápravná opatření.
- Mechanismus vyřizování stížností, které souvisejí s environmentálními aspekty a dopady
 - Počet stížností, které byly přijaty a řešeny v rámci daného mechanismu.

1.6.5 Informace o sociálních aspektech podle GRI

Sociální (společenský) rozměr udržitelnosti se týká dopadů organizace na sociální systémy, v rámci kterých organizace působí.

Sociální oblast zahrnuje tyto podoblasti (GRI, 2013):

- Pracovní postupy a charakter práce.
- Lidská práva.
- Společnost.

Podoblast: Pracovní postupy a charakter práce

Do této podoblasti patří tyto aspekty (GRI, 2013):

- Zaměstnanost
 - Počty zaměstnanců, nově přijatých zaměstnanců a fluktuace zaměstnanců (podle věkových skupin, pohlaví).
 - Benefity poskytované zaměstnancům na plný úvazek, které nejsou poskytovány zaměstnancům na částečný úvazek nebo v rámci dohod konaných mimo pracovní poměr (životní pojištění, zdravotní péče, penzijní připojištění).
 - Návraty do práce po skončení rodičovské dovolené (podle pohlaví).
- Vztahy na pracovišti
 - Minimální výpovědní lhůty v případě organizačních změn a jejich vymezení v kolektivní smlouvě.
- Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
 - Informace o způsobu řízení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v organizaci.
 - Pracovní úrazy, smrtelné úrazy, nemoci z povolání, pracovní neschopnost a absence (podle pohlaví a míst podnikání).
 - Informace o pracovnících na pracovištích s vysokým výskytem nebo vysokým rizikem nemocí z povolání.
 - Charakteristika oblastí bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, které jsou řešeny v rámci odborové organizace a odborových svazů a jsou zakotveny do dohod se zaměstnavatelem.
- Školení a vzdělávání
 - Počet hodin školení připadajících průměrně na jednoho pracovníka za rok (podle pohlaví a zaměstnaneckých kategorií).

- Programy na zlepšování dovedností a celoživotního vzdělávání, které přispívají k dlouhodobému udržení zaměstnání a pomáhají pracovníkům v souvislosti s odchodem do důchodu.
- Rozmanitost a rovné příležitosti
 - Skladba managementu a ostatních pracovníků.
- Rovné odměňování žen a mužů
 - Rozdíly v základních mzdách a v odměnách mezi ženami a muži.
- Hodnocení dodavatelů z hlediska pracovních postupů a přístupu k zaměstnancům
 - Procento nových dodavatelů, kteří byli vybráni i s ohledem na jejich pracovní postupy a přístupy k zaměstnancům.
 - Významné skutečné i potenciální negativní dopady pracovních postupů a přístupu k zaměstnancům v rámci dodavatelského řetězce a opatření k jejich snížení.
- Mechanismus vyřizování stížností, které souvisejí s pracovními postupy a přístupem k zaměstnancům
 - Počet stížností, které byly přijaty a řešeny v rámci daného mechanismu.

Podoblast: Lidská práva

Podoblast zahrnuje všechny procesy, které souvisejí s dodržováním lidských práv a se schopností zainteresovaných stran tato práva uplatňovat. Do problematiky lidských práv jsou zahrnuty především tyto aspekty: odstranění diskriminace, rovnost žen a mužů, svoboda sdružování, kolektivní vyjednávání, odstranění dětské práce atd. V rámci této bakalářské práce je pozornost zaměřena pouze na vybrané aspekty, které jsou pro téma bakalářské práce relevantní. Vybranými aspekty jsou:

- Diskriminace
 - Celkový počet případů diskriminace a přijatá nápravná opatření.
- Svoboda sdružování a kolektivní vyjednávání.
- Ochrana lidských práv
 - Procento pracovníků, kteří byli v oblasti lidských práv a jejich ochrany vyškoleni.
- Hodnocení dodržování lidských práv
 - Informace o oblastech, které byly předmětem hodnocení z hlediska dodržování lidských práv.
- Mechanismus vyřizování stížností, které souvisejí s lidskými právy

- Počet stížností, které byly přijaty a řešeny v rámci daného mechanismu.

Podoblast: Společnost

Do této podoblasti patří tyto aspekty:

- Místní komunita
 - Dopady činností organizace na místní komunitu, zapojení místní komunity do aktivit organizace, hodnocení dopadů na místní komunitu a rozvojové programy.
 - Provozy s významnými negativními dopady na místní komunitu.
- Protikorupční opatření
 - Celkový počet činností, které byly posuzovány z důvodu rizika korupčního jednání, a identifikovaná významná rizika.
 - Komunikace a vzdělávání související s protikorupční politikou a postupy (počet členů řídicích orgánů, zaměstnanců a obchodních partnerů, kteří byli seznámeni s protikorupční politikou organizace a jejími postupy v této oblasti).
 - Prokázané korupční jednání a přijatá opatření.
- Veřejná politika
 - Zapojení organizace do veřejné politiky.
- Ochrana veřejné soutěže
 - Celkový počet právních sporů, které se týkají porušování pravidel v oblasti ochrany veřejné soutěže.
- Dodržování zákonů a souvisejících předpisů
 - Pokuty a další sankce (peněžní i nepeněžní) za nedodržování zákonů a předpisů v této oblasti.
- Hodnocení dodavatelů z hlediska jejich společenských dopadů
 - Procento nových dodavatelů, kteří byli vybráni i s ohledem na jejich společenské dopady.
 - Významné skutečné i potenciální negativní společenské dopady v rámci dodavatelského řetězce a opatření k jejich snížení.
- Mechanismus vyřizování stížností, které souvisejí se společenskými dopady organizace
 - Počet stížností, které byly přijaty a řešeny v rámci daného mechanismu.

1.7 Shrnutí teoretické části

MHD poskytuje všem osobám přepravní příležitosti, pravidelnost, spolehlivost a bezpečnost při cestování. V rámci MHD lze využít různé dopravní subsystémy. Autobusy mají větší volnost pohybu po dopravních cestách, ale poměrně vysokou spotřebu pohonných hmot a negativní vlivy na životní prostředí. Trolejbusy jsou šetrnější k životnímu prostředí, ale mají menší volnost pohybu po dopravní cestě. Tramvaje se vyznačují vysokou přepravní kapacitou, ale jejich nevýhodou je velká hlučnost a malá volnost pohybu po dopravní cestě. Mezi velké výhody metra patří spolehlivost v provozu a vysoká přepravní kapacita, ale na druhou stranu metro vyžaduje vysoké investiční náklady.

Mezi hlavní negativní vlivy dopravy na životní prostředí patří nadměrný hluk, znečištění ovzduší a vibrace. Proti hluku se lze chránit opatřením přímo u zdroje hluku či dotyčná místa zaclonit. Hluk lze také snížit zvětšením odstupů mezi komunikací a chráněným prostorem či vedením komunikace nad nebo pod úroveň terénu. Příčinou znečištěného ovzduší jsou škodliviny vypouštěné do ovzduší. Mezi nebezpečné škodliviny patří oxid uhelnatý, oxidy dusíku, olovo, oxid uhličitý a těkavé organické látky. Vibrace lze řešit vyloučením těžké dopravy nebo vložení stěn mezi zdroj vibrací a chráněný objekt.

Udržitelná doprava a udržitelná mobilita přímo souvisejí se snahou o udržitelný rozvoj společnosti. Jejich cílem je zlepšování infrastruktury, zvyšování bezpečnosti a zmírnění dopadů dopravy na životní prostředí. MHD, zajišťovaná městskými dopravními podniky, se významně podílí na udržitelné městské mobilitě. O informace o aktivitách podniků v oblasti ochrany životního prostředí a o sociální dopady jejich podnikatelských činností se zajímají různé zainteresované strany. Podniky mají proto zájem tyto informace zveřejňovat. Jednou z možností, jak lze tyto informace poskytovat, jsou výroční zprávy podniků, jejichž povinnou součástí jsou i informace o aktivitách v oblasti ochrany životního prostředí a pracovněprávních vztahů. Pro vykazování informací o udržitelnosti lze však využít i další přístupy. V praxi je velmi často využíváno doporučení GRI.

2 ANALÝZA VÝROČNÍCH ZPRÁV MĚSTSKÝCH DOPRAVNÍCH PODNIKŮ SE ZAMĚŘENÍM NA OCHRANU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ A SPOLEČENSKY ODPOVĚDNÉ AKTIVITY

Tato část bakalářské práce se zabývá analýzou výročních zpráv městských dopravních podniků z pohledu poskytovaných informací o přístupu podniků k ochraně životního prostředí a o společensky odpovědných aktivitách (resp. o sociálních aspektech jejich podnikání). Do analýzy jsou zařazeny všechny městské dopravní podniky krajských měst, které mají právní formu podnikání „akciová společnost“. Jedná se o dopravní podniky hlavního města Prahy, Plzně, Karlových Varů, Ústí nad Labem, Liberce, Hradce Králové, Pardubic, Olomouce, Ostravy, Brna, Jihlavy a Českých Budějovic. Do analýzy není zařazen městský dopravní podnik v krajském městě Zlínského kraje, který provozuje svoji činnost jako dopravní společnost s ručením omezeným.

Výroční zprávy patří mezi významný nástroj komunikace společnosti s externími zainteresovanými stranami (tedy obchodními partnery, věřiteli, vlastníky, zaměstnanci, státními orgány, veřejností). Všechny analyzované společnosti mají podle zákona o účetnictví povinnost tyto zprávy zpracovávat a zveřejňovat. V rámci analýzy je čerpáno z výročních zpráv, které jsou společnostmi publikovány na jejich webových stránkách.

Analýza je zaměřena na výroční zprávy za rok 2014, a to z toho důvodu, že výroční zprávy za rok 2015 nebyly v době zpracovávání bakalářské práce k dispozici. Přístup městských dopravních podniků, poskytujících služby v oblasti MHD, k ochraně životního prostředí a jeho společensky odpovědné aktivity mají přímou souvislost s udržitelnou městskou mobilitou. Předmětem zájmu bakalářské práce je tedy zjistit, jaké informace společnosti ve výročních zprávách poskytují o svém přístupu k udržitelné městské mobilitě (resp. o zlepšení, která v této oblasti byla dosažena za vykazované období).

Analytická část je rozdělena do dílčích podkapitol; každá podkapitola je věnována jednomu městskému dopravnímu podniku, poslední podkapitola potom shrnuje zjištěné výsledky, které jsou východiskem pro návrhovou část bakalářské práce. Každý městský dopravní podnik je nejprve krátce charakterizován. Tato charakteristika je čerpána z webových stránek společnosti. Dále je shrnuta struktura výroční zprávy společnosti s charakteristikou informací obsažených v jednotlivých částech této zprávy. Všechny údaje jsou uvedeny k 31. 12. 2014 a vycházejí z výročních zpráv městských dopravních podniků (pokud není v dalším textu uvedeno jinak). Nakonec je provedeno posouzení zveřejňovaných

informací vzhledem k doporučením, která k problematice nefinančního výkaznictví (reportingu) o udržitelném rozvoji organizace poskytuje iniciativa GRI (viz detailní popis těchto doporučení, který je uveden v teoretické části bakalářské práce). Předmětem zájmu této bakalářské práce není hodnotit udržitelnost mobility jednotlivých měst nebo přístup městských dopravních podniků k této problematice, ale pouze typ informací, které k dané oblasti zveřejňují ve svých výročních zprávách. Téma práce by mohlo být pro městské dopravní podniky přínosné z toho důvodu, že zveřejňování informací o aktivitách v oblasti ochrany životního prostředí a pracovněprávních vztazích ve výroční zprávě je podle zákona o účetnictví povinné (viz teoretická část této bakalářské práce). V případě městských dopravních podniků jde tedy především o informace, které mají přímý vztah k udržitelné městské mobilitě.

Pro splnění cíle práce je využita nejprve metoda obsahové analýzy (pro provedení analýzy informací poskytovaných v rámci výročních zpráv), dále je provedena srovnávací analýza (srovnání vykazovaných informací s doporučením GRI) a poté syntéza získaných poznatků.

2.1 Dopravní podnik hlavního města Prahy, a. s.

Dopravní podnik hlavního města Prahy, akciová společnost patří mezi nejvýznamnější provozovatele MHD na území České republiky. Je hlavní provozovatel veřejné dopravy – metra, tramvají a autobusů v hlavním městě Praze. Je také provozovatelem několika příměstských autobusových linek Pražské integrované dopravy a dvou lanových drah v Praze.

Kromě MHD dopravní podnik poskytuje pronájem prostor sloužících pro podnikání, provozuje opravnu tramvají, vzdělávání, infocentra, prodej nemovitého majetku, poskytování technických podkladů, pronájem historických tramvají a Muzeum MHD (Dopravní podnik hl. města Prahy, 2016b). Do jeho aktivit dále patří pronájem reklamních ploch a provozování stanic technické kontroly a měření emisí a pneuservisu.

Vozový park dopravního podniku se k 31. 12. 2014 skládal ze 730 vozidel metra, 960 tramvají a 1 181 autobusů. Metro má tři linky – A, B a C o celkové délce 59,4 km. V provozu metra jsou používány dva základní typy vozů, které se spojují do pětivozových souprav. Jsou to vozy typu M1 a 81-71M.

Prioritami dopravního podniku pro postupnou obnovu vozového parku autobusů je nákup nízkopodlažních vozidel pro zajištění přístupnosti pro osoby se sníženou schopností pohybu. Další prioritou je snižování emisí nákupem nových vozů s nízkoemisními motory.

Pro zvýšení ekonomické efektivity provozu je zvyšován podíl kloubových vozů v celkovém vozovém parku.

Dopravní podnik zveřejňuje každý rok povinně výroční zprávu. Výroční zpráva za rok 2014 má 303 stran a obsahuje (Dopravní podnik hl. města Prahy, 2015):

- Základní identifikační údaje o společnosti.
- Personální obsazení orgánů a vedení společnosti.
- Informace o investicích, které jsou členěny podle toho, zda byly financovány z vlastních zdrojů nebo z dotací.
- Informace o dopravě, kde se řeší především kvalita služeb se zaměřením na informování veřejnosti, bezbariérovou dostupnost, bezpečnost provozu nebo energetickou náročnost provozu.
- Informace o vývoji dopravní sítě a o dopravních výkonech.
- Údaje o službách pro zdravotně postižené občany ve všech typech dopravních prostředků (v metru, autobusech i tramvajích).
- Údaje o výsledcích přepravních kontrol a nehodovosti.
- Informace o spotřebovávaných energiích za podnik jako celek.
- Základní informace o oblasti řízení lidských zdrojů; především o přístupu podniku ke mzdové a sociální politice.
- Údaje o vzdělávání a rozvoji zaměstnanců – především se zaměřením na školení v oblasti bezpečnosti a požární ochrany.
- Účetní závěrku, jejíž součástí je rozvaha, výkaz zisku a ztráty, přehled o peněžních tocích a příloha.
- Zprávu nezávislého auditora.

Z hlediska ekonomických informací majících vazbu na zajištění udržitelné mobility lze ve výroční zprávě nalézt detailní informace o nových investicích, které byly realizovány za vykazované období. Ve výroční zprávě není uveden pouze celkový objem investic, ale klíčové investice jsou charakterizovány a je také uvedeno, z jakých zdrojů byly investice financovány, včetně finančních prostředků, které podnik získal z fondů EU. Detailní pozornost je věnována také tržbám z jízdného. V této části lze nalézt i porovnání jednotlivých položek tržeb se stavem v minulém účetním období.

Z oblasti environmentálních informací se výroční zpráva zaměřuje především na informace o spotřebě elektrické energie (v mil. kWh), zemního plynu (v tis. m³), tepla (v tis. GJ) a vody (v tis. m³). Tato oblast je ve výroční zprávě nazvána jako Energetika a jsou v ní

propojeny ekonomické informace s informacemi o spotřebovaných zdrojích. Pozornost je v této oblasti zaměřena především na celkové spotřeby a celkové náklady, které byly v souvislosti se spotřebou zdrojů vynaloženy. Pro dopady podniku na životní prostředí mají velký význam především složení vozového parku a dopravní cesty. Rozsah realizovaných dopravních výkonů, typy používaných dopravních prostředků, způsob jejich provozování (včetně spotřeby pohonných hmot) a dopravní cesty představují rozhodující faktory pro posouzení environmentálních dopadů a přístupu podniku k řízení významných environmentálních aspektů. Z této oblasti lze ve výroční zprávě nalézt informace o investicích do dopravních prostředků, o vývoji dopravní sítě i o dopravních výkonech. Součástí zprávy jsou dále informace o realizovaných přepravních a dopravních výzkumech, které podnik zpracovává proto, aby sladil přepravní nabídku s poptávkou.

Informace o sociálních aspektech a dopadech podniku jsou ve výroční zprávě také zastoupeny. Součástí výroční zprávy jsou samostatné bloky nazvané Personalistika a Bezpečnost. V části věnované oblasti lidských zdrojů je pozornost zaměřena na tzv. personální vývoj (informace o počtu a skladbě zaměstnanců, včetně vzdělanostní struktury), mzdovou a sociální politiku (mzdové náklady, přesčasová práce, výhody a benefity pro zaměstnance), personální strategii a řízení lidských zdrojů (optimalizace personálního obsazení, charakteristika organizačních změn), výběr a nábor zaměstnanců a na jejich vzdělávání a rozvoj (organizace vzdělávání v podniku, spolupráce se středními a vysokými školami). Oblast bezpečnosti je rozdělena do několika částí. Významný prostor je věnován informacím o krizovém plánování. Zde jsou shrnuty informace o základních dokumentech, kterými se tato oblast řídí, a dále podrobné informace o cvičeních. Další část se věnuje bezpečnosti a ochraně majetku a bezpečnosti a ochraně zdraví při práci, kde jsou obsaženy informace o preventivních opatřeních, školeních i základní statistiky o pracovních úrazech. Samostatná pasáž je vyčleněna pro problematiku požární ochrany a pro charakteristiku kontrolní činnosti podniku, kde jsou popsány všechny významné interní kontrolní akce a jejich výsledky a také externí audity (v rámci systému managementu kvality).

S problematikou komunikace se zainteresovanými stranami úzce souvisí další samostatná část výroční zprávy. Jde o část věnovanou marketingu a komunikaci. V této části lze rozpoznat jednoznačnou vazbu na zákazníky, veřejnost a také zaměstnance. Z toho lze vyvodit, že tyto zainteresované strany považuje podnik za nejvýznamnější. V rámci komunikace jsou charakterizovány významné akce, ale pozornost je zaměřena i na komunikaci prostřednictvím webových stránek a Facebooku. V této části jsou zveřejněny

informace o počtu a charakteru stížností a také podnětů od cestující veřejnosti. Prostor je věnován také interní komunikaci (tedy komunikaci se zaměstnanci).

V rámci výroční zprávy jsou zveřejněny také informace o projektech, na kterých se podnik podílí a které jsou zaměřeny na další rozvoj tohoto oboru podnikání.

Další informace, jejichž zveřejňování doporučuje GRI, nejsou obsaženy ve výroční zprávě, ale na internetových stránkách dopravního podniku. K dispozici jsou protikorupční pravidla, jejichž zveřejnění doporučuje GRI v rámci sociální oblasti udržitelného rozvoje (Dopravní podnik hl. města Prahy, 2016d). Tato pravidla obsahují opatření předcházející vzniku prostoru pro korupční jednání. Dopravní podnik tímto jasně deklaruje princip nulové tolerance vůči korupci páchané zaměstnanci nebo odpovědnými osobami. Dopravní podnik dále informuje o zapojení do iniciativy „Chováme se odpovědně“ (Dopravní podnik hl. města Prahy, 2016a). Jejím cílem je podporovat činnosti, které vedou k odstraňování bariér v hromadné dopravě a výchově k odpovědnosti za životní prostředí. V odkazu Projekty spolufinancované ze zdrojů EU jsou k dispozici základní informace o projektech Bezbariérové zpřístupnění stanice metra Anděl a dále stanice metra I. P. Pavlova (Dopravní podnik hl. města Prahy, 2016c). Zde může zájemce zjistit informace o investičních nákladech projektů i o výši jejich podpory z externích zdrojů. Hlavním cílem projektů je zvýšení bezbariérové přístupnosti veřejné dopravy, posílení nabídky rovných příležitostí pro všechny cestující, zlepšení dostupnosti dopravních služeb a vybraných lokalit, zkrácení přepravních časů, podpora dopravy šetrné k životnímu prostředí, zlepšení bezpečnosti cestujících při užívání veřejné dopravy, zvýšení zájmu obyvatel a návštěvníků Prahy o služby veřejné dopravy. Všechny tyto projekty lze jednoznačně považovat za projekty významné z hlediska udržitelné mobility.

2.2 Plzeňské městské dopravní podniky, a. s.

Plzeňské městské dopravní podniky, a.s. (dále PMDP) zajišťují většinu výkonů veřejné dopravy na území města Plzně. Systém městské veřejné dopravy v Plzni tvoří tři trakce: tramvaje, trolejbusy a autobusy. Trojice tramvajových linek představuje páteř městské dopravy, spojuje největší předměstí s centrem města, vlakovým a autobusovým nádražím.

Vozidla každé ze tří trakcí jsou v Plzni barevně odlišena a v kombinaci s bílou barvou tvoří tzv. čtyřlístek plzeňských městských barev – tramvaje (žlutá), trolejbusy (zelená), autobusy (červená). Veřejná doprava v Plzni patří mezi městské dopravní systémy, které lze považovat za nejšetrnější k životnímu prostředí v Evropě – dvě třetiny dopravních výkonů zajišťují tramvaje a trolejbusy, které nezatěžují životní prostředí města škodlivinami.

Cílem PMDP je nejen uspokojovat potřeby zákazníků, ale také si udržet jejich důvěru a neustále zlepšovat služby. Tento cíl chce společnost naplnit špičkovou realizací a řízením procesů, schopností budovat a udržovat vztahy s městem Plzní, vytvořením odpovídající organizační kultury (otevřená komunikace mezi zaměstnanci, osobní a profesní rozvoj všech zaměstnanců, dodržování rovného a spravedlivého přístupu), tvorbou vysoce prodejných inovací produktů a služeb, které zaujmou zákazníky a přinesou nové hodnoty a standardy do MHD, schopností nabídnout a zrealizovat služby potřebné pro rozvoj a fungování integrovaného dopravního systému, zavedením systému řízení rizik a zajišťováním dostatečných finančních zdrojů. Součástí strategie společnosti je i princip prevence znečišťování životního prostředí a snižování spotřeb energií a přírodních zdrojů. V rámci strategie společnost klade důraz i na potřebu dodržování legislativních a dalších požadavků, které společnost dobrovolně přijala. (Plzeňské městské dopravní podniky, 2016e) Již z formulace strategie je jasné zaměření PMDP na dodržování principů udržitelného rozvoje, tedy na zohlednění environmentálních a sociálních aspektů v rámci poskytovaných služeb.

Součástí činností PMDP jsou dále tyto aktivity: pronájem historických vozidel, autoškola, reklamní činnost a marketing, doprovod nadměrných nákladů, opravy ostatních dopravních prostředků, zámečnictví, revize, prohlídky a zkoušky určených technických zařízení, montáž, opravy, revize a zkoušky vyhrazených elektrických zařízení, pronájem a půjčování věcí movitých, realitní činnost atd. (Plzeňské městské dopravní podniky, 2016f)

PMDP zveřejňují každý rok povinně výroční zprávu. Výroční zpráva za rok 2014 má 52 stran a obsahuje čtyři základní bloky informací – informace o společnosti, zprávy o PMDP, výsledky hospodaření a přílohy. V rámci těchto bloků jsou zveřejněny tyto informace (Plzeňské městské dopravní podniky, 2015):

- Informace o společnosti (profil společnosti a její předmět podnikání).
- Složení vrcholových orgánů společnosti a její management (jména ředitelů společnosti).
- Informace o dopravě v Plzni (o rekonstrukcích a opravách v rámci infrastruktury, úpravy linek MHD – v členění elektrická dráha, trolejbusy, autobusy).
- Informace o projektu „Zelené město“, jehož cílem je minimalizovat dopady na životní prostředí, vytvořit zdravější a přátelštější prostředí pro život a tím zlepšit kvalitu života obyvatel města Plzně.
- Informace o dalším postupu ve vývoji a implementaci produktu PMDP „Plzeňská karta“.

- Zprávy o PMDP – Zpráva dozorčí rady, Zpráva nezávislého auditora, Zpráva o vztazích mezi propojenými osobami.
- Informace o tvorbě výsledku hospodaření – jedná se o tabulky o stavu majetku a o výnosech a nákladech, součástí jsou také účetní výkazy (rozvaha, výkaz zisku a ztráty) a příloha k účetní závěrce, která podrobněji vysvětluje údaje obsažené v účetních výkazech a uvádí základní účetní metody, které společnost v rámci vedení účetnictví využívá.
- Kontakty na PMDP a na informační linky.

Co se týče informací o vztahu společnosti k udržitelnému rozvoji a o přístupu k udržitelné městské mobilitě už v profilu společnosti lze nalézt základní informace o aktivitách, které společnost realizovala v roce 2014 v souvislosti s dopravním systémem a které mají vazbu na handicapované občany a důchodce. Společnost poskytuje také detailní informace o vývoji dopravního systému s cílem zlepšit služby podniku a rozšířit možnosti využívání MHD v rámci přepravy osob; zveřejňuje však pouze popis akcí a aktivit bez vazby na vynaložené finanční prostředky a zdroje, ze kterých byly tyto akce a aktivity financovány.

Přístup k životnímu prostředí (environmentální pilíř rozvoje společnosti) je zřejmý ze zapojení společnosti do projektu „Zelené město“. V rámci výroční zprávy společnost detailně vymezuje cíle, které si zapojením do tohoto neformálního, nepolitického a otevřeného sdružení klade. V této části však nejsou uvedeny žádné bližší informace o plnění stanovených cílů nebo o výsledcích, které se společnosti podařilo dosáhnout v minulém roce.

Z oblasti sociálních aspektů lze v rámci výroční zprávy nalézt pouze informace o složení vrcholových orgánů a o vedení společnosti. Žádné bližší informace o přístupu společnosti k oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců, resp. o jejich rozvoji nebo o projektech patřících do oblasti společenské odpovědnosti výroční zpráva neobsahuje.

Informace o projektech, které mají souvislost se snahou společnosti o zlepšení v oblasti udržitelné městské mobility, lze nalézt na webových stránkách společnosti. V odkazu Projekty s podporou EU lze najít informace o třech projektech – Vybavení zastávek inteligentními informačními systémy, Nastavení systému vzdělávání a zvyšování profesních dovedností zaměstnanců a Dynamický dispečink.

Projekt Inteligentní zastávky, realizovaný v roce 2012, spočíval v tom, že byl vytvořen a implementován elektronický systém poskytující cestujícím na zastávce aktuální textové a zvukové informace o dopravě. Důraz byl kladen na akustické vybavení pro slabozraké a nevidomé (pomocí speciálního ovladače). Nejvýznamnější je tento systém ve chvílích, kdy

je narušena plynulost dopravy. Smyslem projektu je zlepšit kvalitu veřejné dopravy v Plzni a zvýšit její konkurenceschopnost vůči individuální automobilové dopravě, což má přímou vazbu na udržitelnou městskou mobilitu. (Plzeňské městské dopravní podniky, 2016b)

Projekt Nastavení systému vzdělávání a zvyšování profesních dovedností zaměstnanců spočíval ve sjednocení úrovně znalostí a dovedností zaměstnanců PMDP a v nastavení systému jejich vzdělávání. Projekt byl realizován v letech 2010-2012, do vzdělávání zaměstnanců bylo investováno více než 5,8 mil. Kč. (Plzeňské městské dopravní podniky, 2016d)

Cílem projektu Dynamický dispečink, který byl realizován v roce 2010, bylo zlepšit kontrolu práce řidičů a zvýšit akceschopnost řídicího personálu při náhlých situacích (kolony, nehody, uzavírky). Přesná a spolehlivá veřejná doprava může předcházet zahlcování města individuální dopravou, a proto lze tento projekt považovat za projekt na podporu udržitelné městské mobility. (Plzeňské městské dopravní podniky, 2016a)

Na webových stránkách společnosti v odkazu Kvalita a certifikáty PMDP lze najít informace o environmentální výkonnosti. Společnost deklaruje dodržování všech zákonných požadavků a snahu realizovat svoje aktivity s ohledem na ochranu životního prostředí. Cílem společnosti je minimalizovat škodlivé emise do ovzduší a omezovat hluk. Jsou zde uvedeny údaje o nejvýznamnějších dopadech společnosti na životní prostředí. Mezi hlavní vykazované údaje patří spotřeba energií, plynu a vody a informace o vyprodukovaných odpadech. Jsou k dispozici časové řady (2011-2014), ze kterých je zřejmý vývoj jednotlivých ukazatelů environmentální výkonnosti. Zveřejňované ukazatele informují nejen o celkových spotřebách a celkových vyprodukovaných odpadech, ale i o průměrné spotřebě nafty v l/vozokm či průměrné spotřebě elektrické trakce v kWh/vozokm. Údaje jsou prezentovány v tabulkách a v grafech. Vývoj ukazatelů environmentální výkonnosti dokládá, že se společnost snaží minimalizovat spotřebu energií a tím snižovat zatížení na životní prostředí. Společnost zde zainteresované strany informuje i o sankcích souvisejících s dopady na životní prostředí. (Plzeňské městské dopravní podniky, 2016c)

2.3 Dopravní podnik města Karlovy Vary, a. s.

Dopravní podnik města Karlovy Vary byl založen 1. 10. 1954 a od té doby je téměř nepřetržitě provozovatelem MHD v Karlových Varech. Akciová společnost Dopravní podnik města Karlovy Vary, a.s. byla zapsána do obchodního rejstříku 1. 5. 1993.

V současnosti jsou veřejnosti k dispozici autobusové linky denní a noční, zvláštní linky i linky příměstské. Vedle autobusových linek jsou nedílnou součástí hromadné dopravy

lanové dráhy, velmi specifické pro Karlovy Vary. Mají zde dlouholetou tradici a oblibu, převážně u turistických návštěvníků města.

Dopravní podnik Karlovy Vary, a.s. se nezabývá pouze provozem hromadné dopravy. Předmětem podnikání společnosti je dále opravárenství, kovovýroba, reklamní služby, prodej pohonných hmot (motorová nafta, plyn CNG, provozní kapaliny), nákladní autodoprava, parkoviště a parkovací automaty, mycí linka (všechny typy vozidel, podvozky), pronájmy (prodejní stánky, reklamní plochy) a přepravní kancelář (předprodej jízdních dokladů, slevové průkazky, jízdní řády). (Dopravní podnik Karlovy Vary, 2016)

Dopravní podnik zveřejňuje každý rok povinně výroční zprávu. Výroční zpráva za rok 2014 má 34 stran a obsahuje (Dopravní podnik Karlovy Vary, 2015):

- Základní údaje o společnosti (sídlo, IČ, DIČ, datum založení, výše základního kapitálu, zakladatel, akcionář).
- Přehled statutárních orgánů společnosti (včetně personálního obsazení).
- Informace o předmětu podnikání společnosti.
- Slovo předsedy představenstva akciové společnosti (komentář k výsledku hospodaření společnosti, poměrně detailní informace o projektu Karlovarské karty).
- Slovo místopředsedy představenstva (komentář k výsledku hospodaření, informace o realizovaných investicích, mimo jiné i o investicích do nových autobusů s pohonem na CNG, informace o sociálním smíru mezi vedením společnosti a zaměstnanci a o navýšení mezd zaměstnancům).
- Stanovisko dozorčí rady (včetně informací o realizovaných kontrolních aktivitách a zjištěných skutečnostech).
- Zprávu o vztazích mezi ovládající osobou a osobou ovládanou a mezi ovládanou osobou a osobami ovládanými stejnou ovládající osobou.
- Účetní závěrku (rozvahu, výkaz zisku a ztráty a přílohu k účetní závěrce; v rámci přílohy jsou uvedeny základní informace o počtu zaměstnanců a o osobních nákladech a odměnách členů statutárních orgánů).
- Zprávu nezávislého auditora.

Z pohledu informací o přístupu společnosti ke zlepšení udržitelné městské mobility lze ve výroční zprávě nalézt pouze informace o investicích do nových autobusů a zmínku o pořízení dvou autobusů s pohonem na CNG. V souvislosti se zlepšováním služeb v oblasti MHD je dále v rámci výroční zprávy věnována pozornost projektu Karlovarské karty (pouze v kapitole Slovo předsedy představenstva akciové společnosti).

K sociální oblasti lze ve výroční zprávě nalézt pouze velmi kusé informace. Je zde zmíněno složení statutárních orgánů společnosti a odměny členům statutárních orgánů. V příloze k účetní závěrce lze najít základní informace o počtu zaměstnanců a osobních nákladech. V komentáři místopředsedy představenstva je dále zmínka o navýšení tarifních mezd zaměstnanců a o udržení sociálního smíru mezi vedením společnosti a zaměstnanci.

Žádné dodatečné informace o strategii v oblasti přístupu k životnímu prostředí nebo v rámci společensky odpovědného chování nejsou k dispozici ani na webových stránkách společnosti.

2.4 Dopravní podnik města Ústí nad Labem, a. s.

Akciová společnost Dopravní podnik města Ústí nad Labem, a.s. byla založena 1. ledna 1997 jako nástupce zrušeného státního podniku Dopravní podnik města Ústí nad Labem. Zakladatelem a jediným akcionářem je město Ústí nad Labem. (Dopravní podnik města Ústí nad Labem, 2016e)

Dopravní podnik zajišťuje zejména provoz hromadné dopravy ve městě Ústí nad Labem a jeho blízkém okolí, k čemuž disponuje autobusovým a trolejbusovým vozovým parkem. Od listopadu 2010 je rovněž provozovatelem lanové dráhy a dopravy na lanové dráze na Větruši. V oblasti přepravy osob zajišťuje i smluvní dopravu v ústecké aglomeraci.

K dalším aktivitám dopravního podniku patří mj. provoz autoškoly, stanice technické kontroly, čerpací stanice a odtahové služby pro potřeby Statutárního města Ústí nad Labem.

Dopravní podnik povinně zveřejňuje každý rok výroční zprávy. Výroční zpráva za rok 2014 má 64 stran a obsahuje (Dopravní podnik města Ústí nad Labem, 2015):

- Základní identifikační údaje (včetně výše základního kapitálu a informací o předmětu podnikání).
- Úvodní slovo ředitele společnosti (zhodnocení roku 2014 a krátký nástin projektů pro rok 2015; jde o projekty s cílem zatraktivnit MHD, které mají vazbu na zlepšení udržitelné městské mobility – projekt má název Integrovaný plán rozvoje města Mobilita – IPRM Mobilita).
- Složení orgánů společnosti a jejich změny v průběhu roku.
- Organizační strukturu společnosti k 31. 12. 2014.
- Zprávu o podnikatelské činnosti společnosti a stavu jejího majetku (na úvod jsou opět zdůrazněny klíčové projekty k oblasti zlepšení mobility, jsou zmíněny i projekty zaměřené na vzdělávání a rozvoj zaměstnanců) – tato zpráva je dále rozdělena na tyto dílčí části:

- Informace o finanční pozici společnosti (včetně absolutních i poměrových ukazatelů platební schopnosti a zadluženosti).
 - Údaje o důležitých skutečnostech (informace o investičním a finančním plánu, kolektivní smlouvě; v tomto bodě je také zmíněno, že společnost neporušuje zákony v oblasti ochrany životního prostředí).
 - Předpokládaný vývoj v roce 2015 (detailnější informace o dalším postupu a investicích v rámci projektu IPRM Mobilita).
 - Provozně-technické ukazatele (zde jsou v tabelární podobě uvedeny detailní informace o přepravních a dopravních výkonech, statistiky přepravených osob od roku 2001 do roku 2014, informace o spotřebách pohonných hmot, LPG/CNG, elektrické energie, a to za roky 2012-2014).
 - Stav vozového parku a infrastruktury (počty a typy trolejbusů a autobusů, informace o zastávkách a čekárnách MHD).
 - Tržby z MHD (vývoj v letech 2011-2014).
 - Přepravní kontrola (informace o počtu cestujících bez platného jízdního dokladu).
 - Lanová dráha na Větruši (provozně-technické ukazatele a počty přepravených osob).
 - Personální oblast (informace o vývoji počtu zaměstnanců podle jednotlivých zaměstnaneckých kategorií v letech 2012-2014).
 - Poskytování informací na základě zákona o svobodném přístupu k informacím (vývoj počtu podaných žádostí a počtu podaných odvolání proti rozhodnutí v letech 2012-2014).
- Zprávu o vztazích mezi propojenými osobami.
 - Účetní závěrku (rozvaha, výkaz zisku a ztráty, příloha k účetní závěrce) a zprávu nezávislého auditora.

Z pohledu ekonomických informací o zlepšování v oblasti udržitelné mobility výroční zpráva informuje o nákupu 26 nízkopodlažních trolejbusů a rekonstrukci a modernizaci vybraných zastávek. Tyto informace jsou k dispozici v kapitole Úvodní slovo ředitele společnosti a ve zprávě o podnikatelské činnosti společnosti. Ve výroční zprávě lze najít informace nejen o projektových aktivitách realizovaných v roce 2014, ale i o plánu aktivit pro rok 2015. Investice se týkají nákupu dalších 23 trolejbusů v rámci projektu IPRM Mobilita, na

kteře byla poskytnuta dotace z EU ve výši 117 335 510 Kč (Dopravní podnik města Ústí nad Labem, 2016b). V rámci Operačního programu Životní prostředí byla poskytnuta dotace ve výši 121 767 023 Kč na nákup 30 nízkopodlažních autobusů na pohon CNG pro MHD.

Z environmentální oblasti poskytuje výroční zpráva formou tabulek informace o spotřebě nafty, benzínu, elektrické energie, tepelné energie a plynu, k dispozici je i stav vozového parku. Poskytnuté informace umožňují uživateli identifikovat trend ve spotřebách, a to nejen v absolutních hodnotách, ale také ve vazbě na dopravní a přepravní výkony v letech 2012-2014.

Z oblasti sociálních aspektů výroční zpráva informuje o složení orgánů společnosti, vývoji počtu zaměstnanců v letech 2012-2014, dále jsou k dispozici informace o poskytování příspěvku na penzijní či životní připojištění, poskytování stravovacích poukázek i rámcové informace o přístupu společnosti ke vzdělávání a rozvoji pracovníků.

Další informace k přístupu společnosti k udržitelné mobilitě lze nalézt na webových stránkách dopravního podniku. Jde o detailní informace k projektu IPRM Mobilita a jeho dílčím projektům. Projekt Management IPRM Mobilita byl zaměřený na řízení projektu jako celku v letech 2012-2015 (Dopravní podnik města Ústí nad Labem, 2016c). Prostřednictvím projektu byla zajištěna koordinace aktivit, dostatečná personální kapacita a potřebné technické zázemí. Cílem projektu Inteligentní zastávky bylo vytvoření systému, který zajistí aktuální dopravní informace v síti MHD pro veřejnost za použití elektronických informačních tabulí, které spolupracují s dopravním dispečinkem (Dopravní podnik města Ústí nad Labem, 2016a). Projekt Obnova vozového parku trolejbusů spočíval v nákupu nových trolejbusů s cílem obnovit vozový park a tím poskytnout cestujícím větší komfort cestování a zvýšit atraktivitu MHD (Dopravní podnik města Ústí nad Labem, 2016d). Dalším ze specifických cílů projektu bylo přizpůsobit vozový park obyvatelům se sníženou schopností pohybu a orientace.

2.5 Dopravní podnik měst Liberce a Jablonce nad Nisou, a. s.

Dopravní podnik měst Liberce a Jablonce nad Nisou, a.s. je provozovatelem MHD v Liberci a Jablonci nad Nisou včetně příměstských obcí. Mezi jeho další činnosti patří mj. provádění staveb, jejich změn a odstraňování, opravy silničních vozidel a provozování dráhy a drážní dopravy. Dopravní podnik je významným poskytovatelem reklamních ploch, k pronájmu nabízí venkovní plochy autobusů i tramvají, pásy, držadla a televizní obrazovky uvnitř dopravních prostředků. Od července 2008 provozuje dopravní podnik i vlastní autoškolu se školicím střediskem, která je určena jak pro řidiče dopravního podniku, tak pro veřejnost.

Dopravní podnik zveřejňuje každý rok povinně výroční zprávu. Výroční zpráva za rok 2014 má 56 stran a obsahuje (Dopravní podnik měst Liberce a Jablonce nad Nisou, 2015):

- Úvodní slovo výroční zprávy (stručné shrnutí aktivit za rok 2014, včetně účasti společnosti na společenských událostech regionu).
- Základní údaje o společnosti (identifikační údaje, organizační schéma společnosti, informace o složení orgánů společnosti).
- Informace o kvalitě služeb (stručné informace o akcích podporujících bezbariérové spoje, informace o získání certifikátu managementu kvality podle ISO 9001).
- Informace o výsledku hospodaření za rok 2014 (složení výnosů a nákladů).
- Zprávu o podnikatelské činnosti (informace o klíčových událostech, linkách, dopravních výkonech, tržbách z MHD, dopravních prostředcích, přínosech z dalších podnikatelských aktivit, údaje o poskytovaných informacích podle zákona o svobodném přístupu k nim, podrobný přehled o investičních výdajích a financování jednotlivých investičních akcí, včetně jejich podpory z prostředků EU – zde lze najít informace o akcích, které mají souvislost se zlepšením udržitelné mobility, využití zisku vytvořeného v roce 2013).
- Předpoklad budoucího vývoje v oblasti provozní i investiční (informace o plánovaných úpravách infrastruktury a investicích do modernizace vozového parku, informace o úpravách bezpečnostních systémů a projektu využívání platebních karet v rámci MHD; včetně zmínky o očekávaných dopadech budoucího vývoje na kvalitu poskytovaných služeb a na sociální smír).
- Návrh na rozdělení zisku, který byl vytvořen za rok 2014.
- Přílohy – součástí příloh je účetní závěrka (rozvaha, výkaz zisku a ztráty, příloha k účetní závěrce), zpráva o vztazích mezi propojenými osobami, zpráva dozorčí rady a zpráva nezávislého auditora.

Z hlediska informací o vývoji v oblasti udržitelné mobility lze ve výroční zprávě nalézt (a to na více místech) informace o aktivitách a projektech, které již byly realizovány, nebo jejichž realizace se chystá. Společnost informuje např. o projektu rekonstrukce tramvajové trati do Jablonce nad Nisou a dalších částí dopravní infrastruktury (celkové náklady byly 300 mil. Kč, z toho dotace z evropských fondů činily 200 mil. Kč). Informace však nejsou uspořádány přehledně a uceleně, lze je nalézt na více místech výroční zprávy.

Ve zprávě nejsou obsaženy informace o dopadech společnosti na životní prostředí a řízení environmentálních aspektů. Společnost o této oblasti, ani o cílech, které si v této oblasti klade, neinformuje.

Sociální oblast je ve výroční zprávě zastoupena zmínkou o aktivním zapojení do společenských akcí v rámci daného regionu, o akcích podporujících bezbariérové spoje (ve spolupráci se STUDENT AGENCY, s. r. o.) a o provozování sociálního automobilu pro starší či méně pohyblivé občany. Krátce je také zmíněna kolektivní smlouva, ve které je zaručeno zvýšení mezd zaměstnancům.

Další informace o projektech, které mají souvislost s udržitelnou městskou mobilitou, společenskou odpovědností a rozvojem zaměstnanců, lze najít na webových stránkách v odkazu Dotace EU (Dopravní podnik měst Liberce a Jablonce n. N., 2016). Zde jsou uvedeny detailní informace (cíl, průběh i způsob financování) k různým projektům, které byly realizovány v letech 2008-dosud. Tyto dílčí projekty nejsou ani v rámci této stránky provázány se strategií společnosti.

2.6 Dopravní podnik města Hradce Králové, a. s.

Obchodní společnost Dopravní podnik města Hradce Králové, a.s. vznikla dne 17. 3. 1997. Společnost je právním nástupcem bývalého státního podniku Dopravní podnik města Hradce Králové.

Hlavní činností společnosti Dopravní podnik města Hradce Králové, a.s. je provozování MHD ve městě Hradec Králové a do dopravně připojených obcí Vysoká nad Labem, Lochenice, Předměřice nad Labem, Stěžery a Stěžírky. MHD je zabezpečována trolejbusy a autobusy, které jsou v majetku společnosti. Mezi další činnosti společnosti patří mj. vyučování řízení motorových vozidel, opravy motorových vozidel a mytí vozidel, výroba městského mobiliáře – činnosti zámečnictví, provádění staveb, jejich změn a odstraňování, inženýrská činnost ve stavebnictví, reklamní a propagační činnost, prodej motorové nafty smluvním zákazníkům, zájezdová doprava. (Dopravní podnik města Hradce Králové, 2016b)

V letech 2006 až 2008 probíhala výstavba moderního dopravního terminálu pod názvem akce „Terminál hromadné dopravy v Hradci Králové – Terminál BUS HD“. Investorem a v současnosti provozovatelem tohoto terminálu je Dopravní podnik města Hradce Králové, a. s.

Dopravní podnik zveřejňuje každý rok povinně výroční zprávu. Výroční zpráva za rok 2014 má 42 stran a obsahuje (Dopravní podnik města Hradce Králové, 2015):

- Slovo předsedy představenstva (velmi krátká rekapitulace hlavních aktivit společnosti za rok 2014, informace o využívání městské čipové karty, obecné informace o nejvýznamnější investici a o dalších připravovaných projektech, základní informace o výsledku průzkumu spokojenosti veřejnosti se službami MHD).
- Stanovisko dozorčí rady k výsledku hospodaření.
- Zprávu o vztazích mezi ovládajícími a ovládanými osobami a stanovisko dozorčí rady k této zprávě.
- Účetní závěrku (rozvahu, výkaz zisku a ztráty a přílohu k účetní závěrce) – v rámci přílohy k účetní závěrce jsou k dispozici informace o orgánech společnosti a jejich personálním složení, organizačním členění společnosti, počtu pracovníků a osobních nákladech a ostatních peněžních a nepeněžních plněních; lze zde najít i informace o výsledku hospodaření podle jednotlivých činností společnosti (pouze informace v Kč); k oblasti ochrany životního prostředí je zde pouze konstatováno, že na ochranu životního prostředí bylo vynaloženo 334 tis. Kč (náklady související s měřeními emisí a složení odpadních vod a náklady na odstraňování odpadů); k oblasti pracovně-právních vztahů je pouze zmíněna snaha o udržení sociálního smíru.
- Předpokládaný vývoj činnosti a.s. a priority společnosti v roce 2015 – priority jsou zmíněny pouze heslovitě, ale lze z nich usuzovat snahu o zlepšení v oblasti udržitelné mobility (provozování MHD na odpovídající kvalitativní úrovni, snaha o zvýšení počtu uživatelů MHD, modernizace a ekologizace MHD pořízením elektrobusů, vybudování infrastruktury pro elektrobusy, realizace trolejbusových tratí).
- Zprávu nezávislého auditora.

Z výroční zprávy lze získat informace o prioritách, z kterých je možné rozpoznat směřování společnosti vzhledem k udržitelné mobilitě; bohužel jsou tyto informace ve zprávě skryty a nacházejí se až na straně 36. Lze také získat informace o realizovaných a připravovaných projektech a zdrojích jejich financování (rekonstrukce odstavné plochy, příprava 25 odstavných stání pro dobíjení elektrobusů). Je však třeba konstatovat, že tyto informace jsou pouze velmi obecné.

Z oblasti přístupu společnosti k ochraně životního prostředí (environmentální aspekty podnikatelských aktivit) poskytuje společnost pouze jedinou informaci, a to o výši vynaložených prostředků na ochranu životního prostředí, což představují pouze náklady na odstraňování odpadů a náklady na měření environmentálních dopadů. Ve zprávě není ani

zmínka o řízení environmentálních aspektů, ani informace o spotřebách pohonných hmot nebo energií.

V oblasti sociálních aspektů je ve zprávě zmíněna snaha o zajištění sociálního smíru a je uvedena informace o sjednání kolektivní smlouvy. V rámci přílohy k účetní závěrce jsou uvedeny základní informace o počtu zaměstnanců a o výši osobních nákladů.

Další informace k udržitelné mobilitě nejsou součástí výroční zprávy, ale lze je najít na webových stránkách společnosti. V odkazu Vzdělávání zaměstnanců poskytuje společnost informace o projektu Vzdělávání zaměstnanců Dopravního podniku města Hradce Králové, a.s. v letech 2010 až 2011 (Dopravní podnik města Hradce Králové, 2016c). Cílovou skupinou bylo 265 zaměstnanců, kteří se zúčastnili v průběhu deseti měsíců vzdělávacích aktivit zaměřených mj. na prohloubení manažerských dovedností a dovedností při jednání se zákazníky.

V odkazu Obnova vozového parku trolejbusů lze získat informace o projektu spolufinancovaného Evropskou unií z Evropského fondu pro regionální rozvoj (Dopravní podnik města Hradce Králové, 2016a). Hlavním cílem projektu je zlepšit MHD pro cestující veřejnost, především pro osoby se zdravotním a pohybovým postižením. Nové trolejbusy vykazují současně nižší hodnoty vnější a vnitřní hlučnosti a tím je spolu s nižší spotřebou elektrické energie zaručen pozitivní dopad na životní prostředí. Dalšími cíli projektu je zvýšení bezpečnosti pro cestující v MHD, zvýšení atraktivity MHD a snížení průměrného stáří vozového parku trolejbusů.

2.7 Dopravní podnik města Pardubic, a. s.

Dopravní podnik města Pardubic, a.s. je společnost, kterou plně vlastní statutární město Pardubice. Pod různými názvy společnost existuje od roku 1950.

Dopravní podnik provozuje městskou autobusovou a trolejbusovou dopravu v Pardubicích, některé linky potom zasahují i mimo město. Ve svém sídle – vozovna Dukla – provozuje i další podnikatelské činnosti, jako jsou např. opravy silničních vozidel, provozování autoškoly, klempířství a oprava karoserií, výroba, instalace a opravy elektrických strojů a přístrojů, elektronických a telekomunikačních zařízení, montáž, opravy, revize a zkoušky plynových zařízení a plnění nádob plyny a stanici měření emisí. (Dopravní podnik města Pardubic, 2016)

Dopravní podnik zveřejňuje každý rok povinně výroční zprávy. Výroční zpráva za rok 2014 má 68 stran a obsahuje (Dopravní podnik města Pardubic, 2015):

- Zprávu představenstva společnosti

- Úvodní slovo předsedy představenstva (rekapitulace klíčových událostí a významných vlivů na výsledek hospodaření, informace o získaných dotacích, hlavní záměry do budoucna).
- Základní informace o společnosti a jejím předmětu podnikání, organizační strukturu, personální složení orgánů společnosti.
- Informace o osobních nákladech (součástí této pasáže jsou informace o počtu zaměstnanců, mzdových nákladech, sociálním a zdravotním pojištění, odměnách orgánům společnosti, penzijním připojištění zaměstnanců hrazeném společností).
- Informace o způsobech oceňování a odpisování dlouhodobých majetků.
- Přehled o majetku společnosti (lze zde nalézt i informace o nově pořízených trolejbusích a autobusech s pohonem CNG).
- Informace o pohledávkách a závazcích a o vlastním kapitálu společnosti.
- Informace o tržbách (v členění na tržby z MHD a tržby ostatní) a jejich vývoji v letech 2012-2014.
- Přehled o rozdělení výsledku hospodaření.
- Přehled o peněžních tocích společnosti.
- Informace o aktivitách v oblasti ochrany životního prostředí a pracovněprávních vztazích (v oblasti environmentální jsou zmíněny základní monitorovací aktivity realizované v roce 2014 a čištění kontaminovaných podzemních vod; v oblasti zaměstnanecké je zdůrazněna stabilizace vztahu společnosti a jejich zaměstnanců, společnost poskytuje zaměstnancům pouze ze zákona povinná školení).
- Předpokládaný vývoj společnosti (rekapitulace aktivit s cílem zvýšit kvalitu přepravy pro cestující a informace o plánovaných investicích do oblasti trolejbusů s pomocným bateriovým pohonem a dalších aktivit, jejichž cílem je naplňovat koncepci udržitelné městské mobility).
- Statistické informace (struktura vozového parku, výkonové ukazatele linkové dopravy, náklady, výnosy a výsledek hospodaření v členění podle trolejbusů, autobusů a autobusů-CNG, počty přepravených cestujících, vývoj jednotlivého jízdného, vývoj tržeb za jízdné; údaje jsou uvedeny v tabulkách i v grafickém vyjádření, lze sledovat vývoj ukazatelů v letech 2012-2014).
- Zprávu o vztazích mezi propojenými osobami.

- Účetní závěrku (rozvahu a výkaz zisku a ztráty).
- Zprávu nezávislého auditora.
- Zprávu o činnosti dozorčí rady.

Výroční zpráva obsahuje (v různých kapitolách) dostatek informací majících vazbu na přístup podniku ke zlepšení udržitelné městské mobility. V oblasti ekonomických informací lze nalézt informace o dotacích poskytnutých na nákup Tyflosetů, které pomáhají zrakově postiženým uživatelům zpřístupnit MHD a ulehčit jim cestování. Další dotace byla poskytnuta na 40 % pořizovací ceny nakoupených trolejbusů. Ve výroční zprávě je množství informací o vývoji počtu cestujících, o struktuře vozového parku i o vynaložených zdrojích (spotřebě pohonných hmot a energií).

Z environmentální oblasti jsou ve výroční zprávě informace o prováděném monitoringu podzemních vod a o aktivitách v oblasti čerpání podzemních vod pro izolování a postupné odstraňování zbytkové kontaminace z ohniska znečištění. Ve zprávě chybějí informace o spotřebovaných pohonných hmotách a energiích vztahených na jednotku dopravního výkonu.

Výroční zpráva ze sociální oblasti poskytuje informace o průměrném počtu zaměstnanců a osobních nákladech. Ve zprávě je i zmínka o kolektivním vyjednávání, o stabilizaci vztahu mezi zaměstnavatelem a zaměstnanci a o oblasti pracovněprávních sporů. Krátce je také zmíněn způsob výběru zaměstnanců na pracovní pozice a aktivity v oblasti povinných školení zaměstnanců.

2.8 Dopravní podnik města Olomouce, a. s.

Dopravní podnik města Olomouce, a.s. je akciová společnost, která zajišťuje MHD v Olomouci. Společnost vznikla 29. března 1994. (Podnikatel, 2016) Jediným akcionářem je město Olomouc.

Dopravní podnik zajišťuje dopravní spojení ve městě i pro některé okolní obce (Bukovany, Bystrovany, Horka nad Moravou, Samotišky a Skrbeň). K 31. 12. 2014 dopravní podnik disponoval 78 autobusy a 72 tramvajemi, které ročně přepravily 52 milionů cestujících. Kromě zajišťování MHD, provozuje podnik zájezdovou dopravu a poskytuje pronájem historických vozidel a reklamních ploch.

Dopravní podnik zveřejňuje každý rok povinně výroční zprávy. Výroční zpráva za rok 2014 má 66 stran a obsahuje (Dopravní podnik města Olomouce, 2015):

- Úvodní slovo předsedy představenstva a výkonného ředitele společnosti (rekapitulace nejvýznamnějších událostí a investiční akcí zaměřených na zvýšení kvality MHD).

- Základní identifikační údaje účetní jednotky.
- Organizační strukturu společnosti (včetně personálního obsazení).
- Údaje o činnosti společnosti v roce 2014 – zde jsou uvedeny základní informace o MHD a ostatních podnikatelských aktivitách, údaje o celkovém výsledku hospodaření, přehled investičních aktivit a investičních výdajů včetně zdrojů financování, detailní informace o počtu zaměstnanců, fluktuaci a osobních nákladech podle pracovních pozic a informace o sociálních výdajích; u všech ukazatelů je zachycen vývoj v letech 2010-2014, je použito tabelární i grafické vyjádření, ukazatele jsou doplněny komentáři; oblast informací o MHD obsahuje údaje o linkách a vozidlech, provozní údaje dle trakcí, informace o dopravních výkonech autobusového i tramvajového provozu, informace o spotřebovaných pohonných hmotách a energiích, strukturu vozového parku, informace o nákladech i výnosech MHD, informace o předprodeji jízdenek a přepravní kontrole.
- Zprávu o podnikatelské činnosti společnosti a stavu jejího majetku (komentáře ke klíčovým skutečnostem, které ovlivnily výsledek hospodaření za rok 2014, a informace o plánu pro rok 2015).
- Zprávu o vztazích mezi ovládající a ovládanou osobou.
- Zprávu auditora o ověření dokumentace k 31. 12. 2014.
- Zprávu dozorčí rady a zprávu o poskytování informací v souladu se zákonem o svobodném přístupu k informacím,
- Účetní závěrku (rozvahu, výkaz zisku a ztráty, přílohu k účetní závěrce).

Z pohledu udržitelné mobility výroční zpráva obsahuje detailní informace o investicích do nízkopodlažních autobusů, které splňují nejvyšší emisní normy EURO 6, dále informace o opravě několika úseků tramvajových tratí a výhybek. Tyto informace lze nalézt jak v kapitole Úvodní slovo předsedy představenstva a výkonného ředitele společnosti, tak i v pasážích věnovaných přehledu aktivit v roce 2014 a i ve zprávě o podnikatelské činnosti společnosti a stavu jejího majetku. Součástí výroční zprávy jsou i záměry společnosti do budoucna.

Environmentální oblast je ve výroční zprávě řešena v kapitole Údaje o činnosti společnosti v roce 2014. Pomocí grafů a komentářů jsou poskytnuty informace o spotřebě pohonných hmot a energií. Velká pozornost je věnována i struktuře a využívání vozového parku, a to i s ohledem na vozidla s úspornou výzbrojí.

Informace o sociálních aspektech se též nacházejí v kapitole Údaje o činnosti společnosti v roce 2014. Společnost vykazuje formou tabulek počty zaměstnanců, mzdové náklady a penzijní spoření a životní pojištění. Součástí zprávy jsou i informace o průměrné měsíční mzdě; pomocí grafu je prezentován vývoj průměrné mzdy v letech 2010-2014.

2.9 Dopravní podnik Ostrava, a. s.

Dopravní podnik Ostrava, a.s. je společnost zajišťující provoz MHD v Ostravě. Provozuje síť autobusových, tramvajových a trolejbusových linek, které jsou zahrnuty do Ostravského dopravního integrovaného systému. Zakladatelem této společnosti je Statutární město Ostrava. (Dopravní podnik Ostrava, 2016c)

Dopravní podnik Ostrava, a.s. poskytuje kromě služeb MHD i další služby, např. v oblastech výstavby, údržby a oprav dopravní cesty, projektování dopravní obsluhy území, výcviku řidičů, prodeji reklamy a provozování autoškoly.

Dopravní podnik každý rok zpracovává a zveřejňuje výroční zprávu. Výroční zpráva za rok 2014 má 32 stran a obsahuje (Dopravní podnik Ostrava, 2015):

- Základní identifikační údaje.
- Úvodní slovo předsedy představenstva a ředitele společnosti (představení nejdůležitějších akcí v roce 2014, včetně projektů zaměřených na zkvalitnění poskytovaných služeb a snížení dopadů podnikových činností na životní prostředí).
- Úvodní slovo předsedy dozorčí rady (informace o činnostech dozorčí rady).
- Informace o složení orgánů společnosti a změnách v průběhu roku.
- Organizační strukturu společnosti.
- Zprávu o podnikatelské činnosti společnosti a stavu jejího majetku – tato kapitola obsahuje informace o významných událostech v roce 2014, informace o výsledku hospodaření, tržbách společnosti, dopravních výkonech a nákladech (a to jak o celkových nákladech, tak i nákladech vztažených na jednotku výkonu), vybrané ukazatele dle trakcí (informace o linkách, zastávkách, vozidlech, řidičích a přepravených osobách v členění na tramvajovou, trolejbusovou a autobusovou dopravu – to vše v letech 2012-2014) a informace o přepravních kontrolách; velká pozornost je věnována struktuře vozového parku (je zachycen vývoj struktury v letech 2012-2014) a údržbě a modernizaci dopravních prostředků MHD; další část je vyhrazena investicím a způsobu jejich financování s detailním přehledem projektů financovaných částečně z fondů EU a z prostředků Ministerstva financí ČR; samostatná část je dále vyhrazena personální oblasti, tedy informacím o počtu

zaměstnanců (podle kategorií), věkové a genderové struktury zaměstnanců a informacím o přístupu společnosti k rozvoji zaměstnanců; pozornost je soustředěna i na nehodovost, jsou uvedeny statistiky dopravních nehod a zranění při nehodách v letech 2012-2014, včetně výčtu opatření pro zlepšení stavu; další část poskytuje informace o standardech kvality, které jsou doplněny statistikou podnětů a připomínek ze strany cestujících a vyhodnocením přijatých stížností (statistiky jsou opět za roky 2012-2014); oblast s názvem Ekologie prezentuje přístup podniku k řízení dopadů na jednotlivé složky životního prostředí a zmiňuje i zapojení společnosti do projektu „Zelená firma“; poslední část zprávy o podnikatelské činnosti představuje očekávané události v roce 2015 s ohledem na strategii společnosti.

- Zprávu auditora k účetní závěrce.
- Přílohu – součástí přílohy je účetní závěrka, zpráva o vztazích podniků ve skupině, zpráva o poskytování informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím (Příloha však není na webových stránkách pod heslem Výroční zpráva k dispozici).

Výroční zpráva poskytuje z pohledu udržitelné mobility poměrně komplexní informace; lze z ní získat informace jak o ekonomické výkonnosti společnosti, tak i informace o přístupu k ochraně životního prostředí a sociálních aspektech podnikání. Z hlediska ekonomických aspektů jsou součástí výroční zprávy informace o investicích do vozového parku a dopravní infrastruktury i zdrojích jejich financování. Investice jsou vždy komentovány s ohledem na strategii společnosti.

Z environmentální oblasti výroční zpráva informuje o čištění odpadních, srážkových a srážkových vod, o rozborech odpadních vod, o dodržování emisních limitů a pravidelném měření emisí, o odstraňování nebezpečného odpadu i o recyklaci. Zmíněno je také zapojení společnosti do dobrovolného projektu „Zelená firma“. K dispozici jsou také detailní informace ke struktuře vozového parku. Součástí zprávy však nejsou podrobnější informace o spotřebovaných pohonných hmotách a energiích.

Výroční zpráva podává informace i o sociálních aspektech. Informuje o vývoji počtu zaměstnanců a o jejich věkové a genderové struktuře.

Další informace mající vazbu k udržitelné mobilitě lze získat z webových stránek dopravního podniku. Zde jsou k dispozici podrobné informace o klíčových projektech, které společnost realizovala, resp. realizuje pro zlepšení kvality poskytovaných služeb MHD (např. projekty Když je Vaše karta trumf, MHD on-line, Přijeli jsme dýchat pro Ostravu, Jezdíme s napětím, abyste byli spokojeni atd.). V sekci O nás pod odkazem Dotované projekty lze

nalézt informace o projektech, které byly realizovány s podporou operačních programů, např. projekty Vzdělávejte se pro růst!, Operační program životní prostředí, Obnova vozového parku MHD autobusy a další (Dopravní podnik Ostrava, 2016a).

Na webových stránkách společnosti je zveřejněn Etický kodex, který vymezuje žádoucí standardy chování zaměstnanců Dopravního podniku Ostrava, a.s. ve vztahu k veřejnosti a spolupracovníkům (Dopravní podnik Ostrava, 2016b). Každý zaměstnanec je povinen při své činnosti dodržovat zákony a zachovávat rovný přístup ke všem fyzickým i právnickým osobám. V Etickém kodexu se nachází kapitola o korupci, kde je zakotveno, že žádný zaměstnanec nesmí při své činnosti přijímat ani vyžadovat dary či jiná zvýhodnění pro sebe nebo někoho jiného. Zaměstnanec jedná tak, aby se při plnění úkolů nedostal do postavení, ve kterém by byl zavázán nebo se cítil být zavázán oplatit službu či laskavost, která mu byla prokázána. Součástí Etického kodexu je i kapitola o životním prostředí, která stanovuje povinnost zaměstnance jednat tak, aby předcházel znečišťování životního prostředí, odstraňoval a minimalizoval rizika a dopady svého působení na životní prostředí a vynakládal úsilí ke snižování spotřeby energií, zajištění recyklace odpadů a snižování jejich produkce.

2.10 Dopravní podnik města Brna, a. s.

Dopravní podnik města Brna, a.s. je akciová společnost, která je hlavním dopravcem v MHD na území statutárního města Brna. Jejím jediným akcionářem je město Brno. Všechny provozované linky (vyjma lodní dopravy) jsou zapojeny do Integrovaného dopravního systému Jihomoravského kraje (IDS JMK), jehož jádro vzniklo v roce 2004 právě v Brně a okolí. Posláním společnosti je poskytovat všem obyvatelům a návštěvníkům města Brna bezpečnou, kvalitní a efektivní MHD. Dopravní podnik chce být stabilní a silnou společností, prestižním a zodpovědným dopravcem a zaměstnavatelem, s pevnou pozicí v rámci dopravního systému města Brna. Strategickým cílem společnosti je naplnit poslání společnosti v neustále se zlepšující kvalitě a s maximální ekonomickou efektivitou při využití všech dostupných personálních a materiálních zdrojů s důrazem na moderní a inovativní postupy a technologie. (Dopravní podnik města Brna, 2016c)

V roce 2014 provozoval Dopravní podnik města Brna, a.s. dopravu na 11 tramvajových, 53 městských autobusových a 13 trolejbusových linkách v Brně a jeho nejbližším okolí. Dopravní podnik poskytuje i další služby, např. opravy dopravních prostředků a pracovních strojů, klempířství a opravu karoserií, výrobu, instalaci a opravy elektrických strojů a přístrojů, elektronických a telekomunikačních zařízení, opravy silničních

vozidel, zámečnictví, nástrojářství, vodoinstalatérství, topenářství, provozování autoškoly a montáž, opravy, revize a zkoušky elektrických zařízení.

Dopravní podnik každý rok zpracovává a zveřejňuje výroční zprávu. Výroční zpráva za rok 2014 má 31 stran a obsahuje (Dopravní podnik města Brna, 2015):

- Úvodní slovo předsedy představenstva (krátká rekapitulace nejvýznamnějších událostí za rok 2014 a dosaženého výsledku hospodaření; jsou zmíněny i významné investice, včetně projektu CNG).
- Základní identifikační údaje, profil a předmět podnikání společnosti.
- Organizační schéma a orgány společnosti.
- Zprávu o podnikatelské činnosti – zde lze nalézt základní informace o vynaložených nákladech a realizovaných výnosech s komentářem k jednotlivým položkám a jejich vývoji oproti předchozím účetním obdobím, informace o investicích, o přepravních a dopravních výkonech a výhledu společnosti pro další období; v rámci zprávy jsou dále zveřejněny (prostřednictvím tabulek a grafů) detailní informace o ekonomické činnosti (vybrané položky aktiv, pasiv, nákladů a výnosů) v roce 2014 i srovnání s roky 2012 a 2013; společnost informuje dále o dopravních a přepravních výkonech za rok 2014, které srovnává s roky 2012 a 2013; mezi jednotlivé bloky informací jsou vloženy fotografie, na kterých jsou zachyceny nejvýznamnější investice realizované ve sledovaném roce (autobusy s pohonem CNG, plnicí stanice CNG).
- Zprávu o vztazích mezi ovládající a ovládanou osobou.
- Zprávu dozorčí rady.
- Zprávu nezávislého auditora.

Nedílnou součástí výroční zprávy je i účetní závěrka (v rozsahu 46 stran), která však není v rámci odkazu Výroční zpráva za rok 2014 na webových stránkách k dispozici.

Výroční zpráva se zaměřuje především na ekonomickou výkonnost dopravního podniku. Informace o environmentálních a sociálních aspektech jsou zastoupeny velmi omezeně, a to pouze prostřednictvím investičních nákladů projektů, které mají vazbu na tyto aspekty. Z celé výroční zprávy je jasná snaha zdůraznit především investice, které byly realizovány v rámci projektu CNG – nákupy autobusů s pohonem CNG a vybudování plnicí stanice CNG (Dopravní podnik města Brna, 2016b).

Další informace k udržitelné mobilitě se nacházejí na webových stránkách společnosti v odkazu Fondy EU. Tam lze najít detailní informace o projektech podporovaných z fondů EU (nákupy nízkopodlažních tramvají, ekologických autobusů a kloubových trolejbusů,

instalace elektronických informačních panelů atd.), o projektech podporovaných výzkumnými a rozvojovými fondy (CIVITAS a ACTUATE) i o připravovaných projektech (další etapa nákupu CNG autobusů). Snahu společnosti o podnikání v souladu s principy udržitelného rozvoje dokazuje i její zapojení do projektů CIVITAS a ACTUATE. Projekt CIVITAS byl zaměřen na zlepšení kvality a udržitelnosti dopravy ve městě Brně, součástí projektu byla i výměna zkušeností a nejlepších příkladů dobré praxe v oblasti dopravy v rámci EU (Dopravní podnik města Brna, 2016a).

Cílem projektu ACTUATE bylo snížení energetické náročnosti tramvají, trolejbusů i hybridních autobusů tím, že byli řidiči speciálně proškoleni na techniku bezpečné a hospodárné jízdy – tzv. ecodriving. Projekt probíhal od května 2012 do ledna 2015. (Actuate, 2016)

2.11 Dopravní podnik města Jihlavy, a. s.

Dopravní podnik města Jihlavy, a.s. je akciová společnost, která je dopravcem v MHD na území statutárního města Jihlava. Jejím jediným akcionářem je město Jihlava.

Dopravní podnik poskytuje i další služby, např. provozuje čerpací stanice CNG a nafty, měří emise nákladních automobilů, provozuje mycí linku osobních a nákladních vozidel, zájezdovou dopravu, montáž, opravy, revize a zkoušky elektrických zařízení, plynových zařízení a plnění nádob plyny. (Dopravní podnik města Jihlavy, 2016a)

Dopravní podnik zpracovává a zveřejňuje výroční zprávu. Výroční zpráva za rok 2014 má 38 stran a obsahuje (Dopravní podnik města Jihlavy, 2015):

- Úvodní slovo ředitele společnosti (v jeho rámci jsou bilancovány základní aktivity v roce 2014 a jejich vliv na výsledek hospodaření a komentovány dosažené výsledky a jejich srovnání s minulým účetním obdobím; jsou zmíněny také priority pro další období).
- Historii MHD v Jihlavě.
- Aktivity dopravního podniku v oblasti životního prostředí a pracovněprávních vztazích (zde jsou uvedeny základní informace o vyprodukovaných odpadech a způsobech nakládání s nimi, informace o znečišťování ovzduší a o způsobech nakládání s odpadními vodami; v oblasti pracovněprávních vztahů je zdůrazněn soulad se Zákoníkem práce a je zmíněna kolektivní smlouva).
- Základní údaje o společnosti a o předmětu podnikání.
- Schéma sítě MHD.

- Informace o stavu vozového parku (základní informace o stáří autobusů a trolejbusů, o počtu ujetých kilometrů a generálních opravách).
- Informace o pracovnících (skladba pracovníků podle jednotlivých kategorií, migrace pracovníků a přesčasová práce, zaměstnanecké výhody).
- Strukturu nákladů a výnosů společnosti (podle jednotlivých nákladových druhů a druhů výnosů, vývoj nákladů a výnosů v letech 2012-2014).
- Zprávu o vztazích mezi propojenými osobami.
- Účetní závěrku (rozvahu, výkaz zisku a ztráty a přílohu k účetní závěrce) – v rámci přílohy lze najít informace o osobních nákladech, použitých účetních metodách a další doplňující informace k položkám rozvahy a výkazu zisku a ztráty).
- Návrh na vypořádání výsledku hospodaření.
- Zprávu nezávislého auditora.
- Stanovisko dozorčí rady k účetní závěrce, vypořádání výsledku hospodaření a zprávě o vztazích mezi propojenými osobami.

Výroční zpráva poskytuje především informace o ekonomické výkonnosti společnosti. Informace, které mají význam pro posouzení přístupu podniku k udržitelné mobilitě, lze nalézt především v úvodním slovu ředitele společnosti, kde jsou zmíněny nejen významné aktivity realizované v roce 2014 a jejich dopady na výsledek hospodaření, ale jsou zde formulovány i priority společnosti pro další období.

Přístup společnosti k řízení environmentálních a sociálních aspektů je obsažen (pouze v základní rovině) v části výroční zprávy zaměřené na aktivity dopravního podniku v oblasti životního prostředí a pracovněprávních vztazích. Informace o sociálních aspektech lze nalézt i v části věnované skladbě pracovníků a tzv. sociální politice, kde jsou zmíněny výhody, které mohou zaměstnanci čerpat (např. jeden týden dovolené navíc, zlevněné jízdné v MHD i pro rodinné příslušníky, odměny při významných pracovních a životních jubileích a příspěvek zaměstnavatele k penzijnímu připojištění).

Další informace k udržitelné mobilitě se nacházejí na webových stránkách společnosti v odkazu Spolupráce s EU (Dopravní podnik města Jihlavy, 2016b). Zde lze nalézt detailní informace k projektům, které byly financovány s využitím prostředků EU (např. projekty Žijeme společně – bezbariérová MHD v krajském městě Jihlava, Ekologická veřejná doprava – nákup autobusů na pohon CNG).

2.12 Dopravní podnik města České Budějovice, a. s.

Dopravní podnik města České Budějovice, a.s. je český dopravce působící v Českých Budějovicích, kde provozuje MHD. Jeho vlastníkem je Statutární město České Budějovice.

Dopravní podnik dále poskytuje služby v oblasti opravy silničních vozidel, revizí, prohlídek a zkoušek technických zařízení v provozu, provádí montáž, opravy, revize a zkoušky elektrických zařízení, zdvihacích zařízení, tlakových zařízení a nádob na plyny, poskytuje služby v oblasti zámečnictví, nástrojářství a klempířství, realizuje opravy karoserií, výrobu, instalaci a opravy elektrických strojů a přístrojů, elektronických a telekomunikačních zařízení, poskytuje poradenství a konzultační činnost a vypracovává odborné studie a posudky. (Dopravní podnik města České Budějovice, 2016a)

Dopravní podnik zpracovává a zveřejňuje výroční zprávu. Výroční zpráva za rok 2014 má 88 stran a obsahuje (Dopravní podnik města České Budějovice, 2015):

- Úvodní slovo místopředsedy představenstva společnosti (velmi stručná rekapitulace klíčových akcí za rok 2014).
- Základní údaje o společnosti, o orgánech společnosti a organizační struktuře.
- Informace o významných událostech roku 2014 (opět pouhá krátká rekapitulace významných úprav linek a opatření souvisejících s dopravními stavbami).
- Informace o očekávaných událostech v roce 2015 (zde je krátce zmíněna budoucí investiční aktivita společnosti – nákup autobusů a trolejbusů a další úpravy a modernizace, bez vazby na strategii společnosti).
- Přehled vybraných ukazatelů – společnost zveřejňuje údaje o počtu pracovníků, o linkách a zastávkách, počtu vypravených vozů, ujetých kilometrech a přepravených osobách (všechny ukazatele jsou za roky 2012-2014); jsou uvedeny také informace o nákladech a výnosech a jejich struktuře (v tabulkách a grafech), opět lze porovnat vývoj ukazatelů v letech 2012-2014.
- Zprávu o podnikatelské činnosti a stavu majetku společnosti – v první části jsou uvedeny informace o MHD (komentář k tržbám, doplněný skladbou vozidel), další části zprávy poskytují informace o tržbách z ostatních podnikatelských aktivit, o investiční politice, obchodní politice a marketingu; samostatnou část tvoří informace o ochraně životního prostředí (přístup společnosti k řízení emisí, informace o odpadech a nakládání s odpadními vodami a informace o tom, na co byly

vynaloženy finanční prostředky v této oblasti) a o oblasti pracovněprávní (informace o kolektivní smlouvě, informace o spolupráci na různých projektech s Úřadem práce).

- Účetní závěrku (rozvahu, výkaz zisku a ztráty a přílohu k účetní závěrce) a přehled o peněžních tocích.
- Povinně zveřejňované údaje na základě zákona o svobodném přístupu k informacím (včetně kompletních rozsudků).
- Zprávu o vztazích mezi propojenými osobami.
- Zprávu dozorčí rady.
- Výrok auditora.

Výroční zpráva obsahuje velmi stručné informace o investičních aktivitách společnosti, které mají (nebo by mohly mít) vazbu na udržitelnou mobilitu. Všechny informace jsou spíše pouhou rekapitulací jednotlivých aktivit bez vazby na strategii společnosti v oblasti provozování MHD.

Z oblasti environmentálních aspektů jsou předmětem zájmu pouze způsoby nakládání se vznikajícími odpady (emisemi, odpadními vodami a pevnými odpady) bez uvedení přístupu společnosti k řízení těchto aspektů. V případě informací o struktuře vozového parku jsou opět zveřejněny pouze základní informace. Součástí zprávy nejsou žádné ukazatele, které by prezentovaly výsledky společnosti v oblasti spotřeby pohonných hmot a energií ve vazbě na jednotku výkonu.

Sociální oblast je zastoupena informacemi o projektech spolupráce s Úřadem práce. K přístupu společnosti k rozvoji zaměstnanců nejsou ve zprávě žádné informace. Je zmíněna pouze existence kolektivní smlouvy.

Další informace k udržitelné mobilitě jsou k dispozici na webových stránkách společnosti v odkazu Projekty EU (Dopravní podnik města České Budějovice, 2016b). Zde lze nalézt informace o dvou realizovaných projektech. Projekt Informační systém pro cestující v Českých Budějovicích byl realizován v roce 2009. Celkem 70 zastávek bylo vybaveno novými označníky s digitálními displeji, které zobrazují aktuální informace o skutečných časech příjezdů vozů MHD podle jednotlivých linek. Dále poskytují informace o komplikacích v dopravě, poruchách atd. Všechny tyto zastávky jsou vybaveny speciálním zařízením, které umožňuje akustické vyhlášení času příjezdu jednotlivých spojů pro nevidomé. Projekt Modernizace vozového parku MHD byl zahájen v roce 2005 nákupem šesti nízkopodlažních bezbariérových autobusů. Díky nízkopodlažní koncepci jsou vozidla dobře přístupná, což ocení především osoby se sníženou hybností.

2.13 Shrnutí analytické části

Tato část bakalářské práce se zabývala analýzou výročních zpráv městských dopravních podniků z pohledu poskytovaných informací o přístupu podniků k ochraně životního prostředí a k sociálním aspektům jejich podnikání.

V rámci analýzy bylo zjištěno, že hodnocené výroční zprávy mají velmi podobnou strukturu. Je tomu tak z toho důvodu, že městské dopravní podniky dodržují povinnosti vyplývající ze zákona o účetnictví pro obsah výročních zpráv. Výroční zprávy začínají úvodním slovem zpravidla předsedů představenstva nebo ředitelů společnosti. Obsahují základní údaje o společnosti, o orgánech společnosti, jejich složení a organizační struktuře. Součástí zpráv jsou informace o významných událostech, které se staly ve sledovaném roce, a také informace o investičních akcích a dalších významných aktivitách, které společnost plánuje pro rok následující. Výroční zprávy dále obsahují účetní závěrku, tedy účetní výkazy, které podle zákona o účetnictví tvoří účetní závěrku – rozvahu, výkaz zisku a ztráty a přílohu k účetní závěrce. V rámci výroční zprávy společnosti zveřejňují také vyjádření auditora k účetní závěrce a zprávu dozorčí rady o jejich aktivitách a jejím vyjádření k výroční zprávě. Všechny výroční zprávy obsahují část, která je věnována povinně zveřejňovaným údajům na základě Zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů. (Česko, 1999) Součástí výročních zpráv všech společností je také zpráva o vztazích mezi propojenými osobami. Tyto zprávy jsou poměrně rozsáhlé a detailní a poskytují externím zainteresovaným stranám informace pro posouzení intenzity a transparentnosti vztahů mezi propojenými osobami (včetně konkrétních smluvních vztahů mezi nimi).

Součástí výročních zpráv všech společností jsou dále samostatné kapitoly, které se věnují výsledkům podnikatelských aktivit za vykazované období. V jejich rámci lze najít různou škálu informací o poskytovaných dopravních a přepravních výkonech, struktuře vozového parku, o vynaložených nákladech a realizovaných výnosech, o počtech zaměstnanců a osobních nákladech s nimi souvisejících. Některé společnosti se přitom zaměřují pouze na vykazovaný rok, jiné poskytují i informace o vývoji klíčových ukazatelů za několik let (zpravidla za období 2012-2014). Data jsou prezentována různým způsobem – buď jsou součástí textu, nebo jsou uspořádána v tabulkách a grafech. Některé společnosti doplňují data i komentáři. V rámci těchto kapitol společnosti plní také svoji informační povinnost v oblasti poskytování informací o aktivitách v oblasti ochrany životního prostředí a pracovněprávních vztazích.

Z analýzy obsahu výročních zpráv vplynuly tyto základní závěry:

- Ve výročních zprávách lze nalézt informace o strategii společností v oblasti poskytování služeb MHD, tedy o jejich přístupu k zlepšení udržitelné městské mobility. Tyto informace nejsou zpravidla na jednom místě; je třeba je hledat např. v úvodních slovech nejvyšších představitelů společnosti nebo v komentářích k významným událostem, které v daném roce nastaly nebo jsou pro další rok plánovány. V některých výročních zprávách jsou události významné pro udržitelnou městskou mobilitu pouze zmíněny, tyto události však nejsou propojeny se strategií společnosti – jde o pouhý výčet izolovaných akcí a investic. V některých výročních zprávách není strategie společnosti zmíněna vůbec.
- Informační povinnost o aktivitách společnosti v oblasti ochrany životního prostředí je zpravidla naplněna pouze krátkou rekapitulací, jak společnost nakládá s produkovanými odpady. Ve většině případů není tato oblast propojena s investicemi do nového vozového parku (tedy se strukturou vozového parku), ani s informacemi o spotřebovaných pohonných hmotách a energiích. Pokud jsou spotřeby pohonných hmot a energií komentovány, tak se to děje zpravidla pouze jako součást vývoje významných provozních nákladů, ale bez souvislosti s environmentálními dopady. Pouze několik společností komentuje vývoj spotřeby pohonných hmot a energií ve vztahu k realizovaným dopravním a přepravním výkonům a ve vazbě na investice do nového vozového parku. Z předchozího textu je zřejmé, že některé společnosti vnímají ochranu životního prostředí pouze ve vazbě na odstraňování způsobených environmentálních dopadů, tedy ve vazbě na nakládání s odpady a odpadními vodami.
- Oblast sociálních aspektů je ve výročních zprávách zastoupena velmi omezeně. Společnosti zpravidla informují o celkovém počtu zaměstnanců a podle jednotlivých kategorií. Zveřejňují také informace o personálním složení orgánů společnosti a jejich změnách ve vykazovaném období. V příloze k účetní závěrce lze také najít informace o výši mzdových nákladů, zákonného zdravotního a sociálního pojištění a sociálních nákladů. Společnosti informují také o kolektivním vyjednávání, některé zmiňují i základní principy, které byly promítnuty do kolektivní smlouvy. Malá pozornost je ve výročních zprávách věnována oblasti bezpečnosti a ochraně zdraví při práci, genderové struktuře a rozvoji pracovníků. Pouze jedna výroční zpráva obsahuje informace o nehodách a jejich vývoji s návrhy opatření na zlepšení stávajícího stavu (Dopravní podnik Ostrava, a.s.).

- Společnosti v rámci výročních zpráv a také na svých webových stránkách informují o realizovaných nebo připravovaných projektech, které mají úzkou vazbu na zlepšení udržitelné městské mobility. Na webových stránkách lze najít detailní informace o cílech, vynaložených nákladech a o způsobu financování těch projektů, které byly nebo jsou realizovány s podporou EU.
- Některé společnosti rozdělují výroční zprávu na oblast technickou (struktura linek, struktura vozového parku) a ekonomickou (informace o nákladech, výnosech a výsledcích hospodaření). Toto rozdělení vede k tomu, že informace nejsou propojeny, těžko lze rozpoznat vztahy a souvislosti mezi nimi.
- Součástí výročních zpráv jsou jednak informace v absolutním vyjádření, jednak (pouze v některých výročních zprávách) jsou využívány poměrové ukazatele, které snáze umožňují posoudit směřování společnosti. Pro posouzení vývoje by také bylo vhodné vykazovat informace nejen za sledovaný rok, ale v delším časovém horizontu (např. tři roky).
- Některé společnosti svoje aktivity v oblasti ochrany životního prostředí a pracovněprávních vztazích vztahují k útvarům, které mají tyto aktivity v odpovědnosti; společnosti by však měly tyto aktivity vykazovat především s ohledem na svoji hlavní podnikatelskou činnost, tedy na poskytování služeb MHD.
- Výroční zprávy obsahují mnoho informací, některé se i opakují (lze je nalézt v různých částech výroční zprávy). To vede k velkému rozsahu výroční zprávy (desítky až stovky stran).
- V rámci výroční zprávy by neměla být věnována pozornost historii společnosti.

Tabulky shrnují výsledky analýzy výročních zpráv jednotlivých společností z hlediska poskytovaných informací. Informace jsou rozděleny do tří oblastí podle doporučení GRI – do oblasti ekonomické, environmentální a sociální. V rámci každé oblasti jsou obsaženy dílčí aspekty, které GRI doporučuje vykazovat. V tabulkách jsou vyznačeny ty aspekty, kterým jednotlivé městské dopravní podniky věnují v rámci své výroční zprávy pozornost (i když detailnost a komplexnost poskytovaných informací je různá).

Všechny výroční zprávy obsahují informace o ekonomické výkonnosti společnosti, což koresponduje s jejich hlavním posláním a funkcí. Ve zprávách jsou obsaženy informace o realizovaných nebo připravovaných investicích, majících souvislost s udržitelnou městskou mobilitou. Společnosti informují o osobních nákladech pracovníků, v jejichž rámci jsou prezentovány i sociální náklady (příspěvky na penzijní připojištění a další zaměstnanecké

výhody). V rámci výročních zpráv lze nalézt informace i o přijatých dotacích a další podpoře ze strany státu, resp. EU. Informace, které zařazuje GRI do ekonomických aspektů Pozice na trhu a Proces nakupování, nezveřejňuje žádná z hodnocených společností.

Ve výročních zprávách lze nalézt informace o spotřebovaných pohonných hmotách a o spotřebované energii a vodě. Tyto informace jsou vždy uvedeny v peněžním vyjádření, jsou tedy vykazovány náklady na spotřebu paliv, energií a vody. V některých výročních zprávách jsou obsaženy i informace o spotřebách, vyjádřené v naturálních jednotkách (v litrech, v kWh, v m³). Některé společnosti zveřejňují i průměrné spotřeby na jednotku výkonu nebo podle jednotlivých typů dopravních prostředků. Pouze některé společnosti uvádějí i vývoj těchto ukazatelů a tento vývoj komentují, resp. vysvětlují příčiny změn ukazatelů. Žádná analyzovaná výroční zpráva neobsahuje informace, které doporučuje GRI v environmentálních aspektech Biodiverzita, Produkty a služby, Doprava a Hodnocení dodavatelů.

Výroční zprávy obsahují informace o počtu zaměstnanců celkem i podle jednotlivých kategorií, o složení orgánů společnosti, o osobních nákladech, v některých případech i informace o zaměstnaneckých výhodách, kolektivním vyjednávání a o přístupu společnosti k rozvoji zaměstnanců. Informace, které GRI doporučuje zveřejňovat pod sociálními aspekty Vztahy na pracovišti, Rovné odměňování mužů a žen, Diskriminace, Ochrana lidských práv, Hodnocení dodržování lidských práv, Veřejná politika a Hodnocení dodavatelů z hlediska pracovních postupů a přístupu k zaměstnancům a z hlediska jejich společenských dopadů, nejsou obsaženy v žádné hodnocené výroční zprávě.

Tabulka 1 Ekonomická oblast

Ekonomické aspekty (dle GRD)	Dopravní podniky											
	DPP	PMDP	DPKV	DPMUL	DPMLJ	DPMHK	DPMP	DPMO	DPO	DPMB	DPMJ	DPMČB
Ekonomická výkonnost	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Pozice na trhu												
Nepřímé ekonomické dopady		✓		✓	✓	✓			✓			✓
Proces nakupování												

Zdroj: autorka

Poznámka k Tabulce 1:

- DPP Dopravní podnik hl. města Prahy, a. s.
- PMDP Plzeňské městské dopravní podniky, a. s.
- DPKV Dopravní podnik Karlovy Vary, a. s.
- DPMUL Dopravní podnik města Ústí nad Labem, a. s.
- DPMLJ Dopravní podnik měst Liberce a Jablonce nad Nisou, a. s.
- DPMHK Dopravní podnik města Hradce Králové, a. s.
- DPMP Dopravní podnik města Pardubic, a. s.
- DPMO Dopravní podnik města Olomouce, a. s.
- DPO Dopravní podnik Ostrava, a. s.
- DPMB Dopravní podnik města Brna, a. s.
- DPMJ Dopravní podnik města Jihlavy, a. s.
- DPMČB Dopravní podnik města České Budějovice, a. s.

Tabulka 2 Environmentální oblast

Environmentální aspekty (dle GRI)	Dopravní podniky													
	DPP	PMDP	DPKV	DPMUL	DPMILJ	DPMHK	DPMF	DPMO	DPO	DPMB	DPMJ	DPMČB		
Materiály	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		
Energie	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		
Voda	✓	✓					✓	✓	✓			✓		
Biodiverzita														
Emise						✓		✓	✓		✓	✓		
Odpadní vody a odpady		✓				✓		✓	✓		✓	✓		
Produkty a služby														
Dodržování zákonů		✓		✓			✓							
Doprava														
Celkové výdaje na ochranu ŽP												✓		
Hodnocení dodavatelů						✓								

Zdroj: autorka

Poznámka k Tabulce 2:

Význam zkratek je stejný jako v Tabulce 1.

Tabulka 3 Sociální oblast

Sociální aspekty	Dopravní podniky													
	DPP	PMIDP	DPKV	DPMUL	DPMILJ	DPMHK	DPMMP	DPMO	DPO	DPMB	DPMJ	DPMČB		
Zaměstnanost	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		
Vztahy na pracovišti														
BOZP	✓							✓						
Školení a vzdělávání	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓				
Rovně příležitosti	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓		✓		
Rovně odměňování														
Diskriminace														
Kolektivní vyjednávání			✓	✓	✓	✓	✓				✓	✓		
Ochrana lidských práv														
Dodržování lidských práv														
Místní komunita														
Protikorupční opatření	✓	✓							✓					
Veřejná politika														
Ochrana veřejné soutěže														
Dodržování zákonů				✓	✓		✓	✓	✓		✓	✓		
Hodnocení dodavatelů														
Vyřizování stížností	✓						✓							

Zdroj: autorka

Poznámka k Tabulce 3:

Význam zkratek je stejný jako v Tabulce 1.

3 NÁVRHY OPATŘENÍ A JEJICH ZHODNOCENÍ

V předchozí části bakalářské práce byla provedena analýza výročních zpráv s ohledem na informace, které městské dopravní podniky poskytují o přístupu k ochraně životního prostředí a k sociálním aspektům podnikání – dále je tento typ informací označován jako **informace o udržitelnosti**. Informace, které městské dopravní podniky zveřejňují, byly porovnány s doporučením, které k oblasti vykazování informací o udržitelnosti poskytuje GRI. V této části bakalářské práce jsou prezentovány návrhy pro zlepšení stávajícího stavu, které vycházejí z výsledků provedené analýzy.

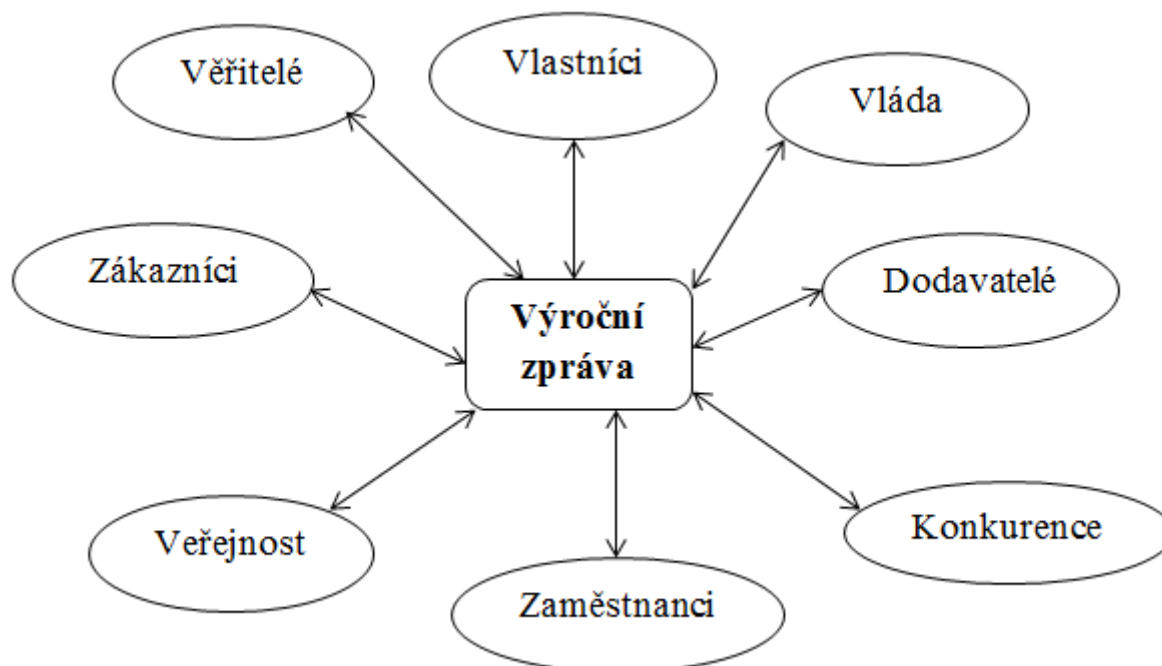
3.1 Výroční zpráva jako součást komunikace podniku o udržitelném rozvoji

První návrh spočívá v doporučení, aby **městské dopravní podniky považovaly výroční zprávu za součást komunikace podniku o udržitelnosti s externími zainteresovanými stranami**.

Tento návrh vychází z těchto skutečností:

- Výroční zpráva je prioritně určena jako zdroj informací pro externí zainteresované strany (viz Obrázek 5). Tato skutečnost vyplývá z toho, že výroční zpráva je jedním z výstupů, který má vazbu na finanční účetnictví; její součástí je účetní závěrka a informace, které musí výroční zpráva obsahovat, vymezuje zákon o účetnictví. Finanční účetnictví je prioritně určeno pro uspokojování informačních potřeb externích zainteresovaných stran – viz např. Kovanicová (2012).
- Účelem výroční zprávy je uceleně, vyváženě a komplexně informovat o vývoji výkonnosti, činnosti a stávajícím hospodářském postavení podniku (Česko, 1991). Výroční zpráva musí dále obsahovat i informace o předpokládaném vývoji činnosti podniku a o jeho aktivitách v oblasti ochrany životního prostředí a pracovněprávních vztazích. Součástí výroční zprávy musí tedy být i další finanční a nefinanční informace, které mají úzkou souvislost s environmentálním a sociálním pilířem udržitelného rozvoje. Pokud podnik zvolí vhodný typ informací s odpovídajícími komentáři o minulém i k budoucímu vývoji, lze tyto informace považovat za informace o udržitelnosti. Příjemce těchto informací si tak je schopen udělat poměrně dobrou představu o přístupu podniku k udržitelnosti a v případě městských dopravních podniků i o jeho příspěvku k udržitelné městské mobilitě.

- V oblasti poskytovaných informací by bylo pro podnik účelné (aby byl naplněn význam výroční zprávy tak, jak ho vymezuje zákon o účetnictví) vyjít z doporučení GRI pro vykazování informací o udržitelnosti. Problému, jaký typ informací by měl městský dopravní podnik zveřejňovat, bude pozornost věnována dále (v dalším návrhu).

Obrázek 5 Uživatelé výroční zprávy (autorka)

Aby se výroční zpráva stala nedílnou součástí komunikace podniku o udržitelnosti, je třeba vybudovat ucelený systém komunikace, který by respektoval pravidla doporučená pro tento typ komunikace. Při budování systému lze např. vyjít z pravidel a postupů, které jsou vymezeny mezinárodní normou ISO 14063, která se detailně věnuje environmentální komunikaci (ČSN ISO 14063, 2007). Podle této normy je environmentální komunikace vnímána jako „proces, který organizace provádí k poskytování a získávání informací a k vedení dialogu s interními a externími zainteresovanými stranami v zájmu povzbuzení a sdílení pochopení environmentálních problémů, aspektů a celkového chování.“ (ČSN ISO 14063, 2007, s. 7). I když je tato norma zaměřena pouze na environmentální komunikaci, lze ji využít i pro tvorbu komunikačního systému o udržitelnosti, který vedle environmentálních informací musí postihnout i informace o sociálních aspektech a dopadech podniku.

Kromě naplnění základních povinností vyplývajících ze zákona o účetnictví – informace musí být srozumitelné, musí podávat věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace podniku (Česko, 1991), musí být v rámci komunikace o udržitelnosti

respektovány ještě další zásady. Protože návrh systému komunikace vychází z pravidel a postupů formulovaných v rámci normy ISO 14063, lze za základní zásady komunikace o udržitelnosti považovat: transparentnost, přiměřenost, důvěryhodnost a schopnost reakce (ČSN ISO 14063, 2007). Transparentní komunikace znamená, že musí být umožněn přístup všem externím zainteresovaným stranám k procesům, postupům, metodám a zdrojům dat využitým v rámci komunikace. Přiměřenost spočívá v tom, že je třeba poskytovat informace relevantní pro uživatele; formát, jazyk i forma komunikace musí splňovat zájmy a potřeby uživatelů informací a musí jim zajistit plnou účast v rámci procesu komunikace. Důvěryhodnost spočívá v tom, že komunikace musí být realizována čestným a korektním způsobem a poskytované informace musí být pravdivé, přesné, reálné a nezavádějící. Aby byl systém komunikace funkční, musí mít schopnost reakce; to znamená odpovídat na dotazy a podněty a informovat zainteresované strany, jak je s jejich dotazy a podněty naloženo – tento princip je velmi silně zakotven také do doporučení GRI pro vykazování informací o udržitelnosti a z analýzy obsahu výročních zpráv vyplývá, že některé městské dopravní podniky tento princip aplikují. Významná je také volba komunikačního kanálu (médiá).

Celý systém komunikace o udržitelnosti (jehož nedílnou, ale ne jedinou, součástí by byla i výroční zpráva) by měl být založen na těchto dílčích krocích; navržené kroky vycházejí z postupu, který doporučuje norma ČSN ISO 14063:

1. Stanovení komunikační politiky
2. Definování komunikační strategie (ta musí zahrnovat komunikační cíle, identifikaci významných zainteresovaných stran a přidělení odpovídajících zdrojů)
3. Vlastní proces komunikace (ten se skládá z plánování, výběru přístupů a nástrojů komunikace, realizace komunikace, vyhodnocení výsledků a provádění přezkoumání vedením).

Výsledky přezkoumání vedením se zpětně promítají do dalšího plánovacího cyklu a je současně přehodnocována komunikační strategie, případně nastavená komunikační politika.

3.2 Struktura informací o udržitelnosti ve výroční zprávě

V tomto návrhu je pozornost zaměřena na **informace o udržitelnosti, které by měly být součástí výroční zprávy**, pokud by byla vedením podniku vnímána jako nedílná součást komunikace podniku o udržitelném rozvoji (viz předchozí návrh). Návrh vychází z výsledků analýzy výročních zpráv a z doporučení GRI k problematice vykazování informací o udržitelném rozvoji.

Informace o udržitelnosti by měly být součástí kapitoly, která se věnuje výsledkům podnikatelských aktivit za vykazované období. Celá tato kapitola by měla mít promyšlenou strukturu a měla by být srozumitelná. Na základě výsledků analýzy pro ni lze formulovat tato doporučení:

- V rámci kapitoly by měly být stručně charakterizovány významné události, které se v daném období uskutečnily. Jde o události, které mají přímou vazbu na hlavní předmět činnosti, a to na poskytování služeb MHD. Zpravidla by se měly zdůraznit především investiční aktivity (do vozového parku, do dopravní infrastruktury, včetně investic do informačních technologií). Měly by být uvedeny celkové investované prostředky i způsoby financování těchto investic. Významnou součástí této pasáže by měla být vazba událostí na strategii městského dopravního podniku v oblasti poskytování služeb MHD. Současně by zde bylo účelné zmínit i předpokládaný vývoj činnosti podniku ve vztahu k jeho prioritám. Pokud by podnik chtěl některé události detailně prezentovat, lze ve výroční zprávě uvést odkaz na webové stránky podniku, kde je možné dané události (již uskutečněné nebo připravované) vyčlenit žádoucí prostor.
- Další oddíl by měl být věnován výsledkům činnosti podniku za vykazované období. Zde by bylo účelné promyslet strukturu tak, aby byly výsledky uspořádány ve vzájemných souvislostech. Měly by být uvedeny dopravní a přepravní výkony, struktura vozového parku, spotřeby klíčových ekonomických zdrojů i s těmito výkony související environmentální a sociální aspekty a dopady. Údaje by měly být jak v naturálním vyjádření, tak i v peněžním vyjádření (výnosy, náklady). Podniky by měly absolutní ukazatele doplnit i ukazateli poměrovými. Výsledky činnosti by měly být vykázány nejenom za sledované období, ale měl by být uveden vývoj za poslední tři období. Podnik by měl zvolit i vhodnou formu prezentace výsledků, měly by být použity tabulky i grafy. Klíčové ukazatele by měly být okomentovány a měly by být uvedeny hlavní příčiny jejich vývoje. Bylo by také vhodné u klíčových ukazatelů (např. spotřeby pohonných hmot a energií) zmínit, jaká opatření se chystá podnik v dané oblasti realizovat pro zlepšení stávajícího stavu. Příklady některých analyzovaných výročních zpráv ukazují, že lze všechny uvedené návrhy naplnit, a to při odpovídajícím rozsahu výroční zprávy (viz např. výroční zpráva Dopravního podniku Ostrava, a.s. nebo výroční zpráva Dopravního podniku města Olomouce, a.s.). I zde lze dopravním podnikům doporučit, aby využily v textu výroční zprávy odkazy na webové stránky, kam lze umístit detailnější informace o daném výsledku, resp. události.

- Součástí výroční zprávy by měly být kontakty na osoby, které mohou uživatele výroční zprávy oslovit v případě svých dotazů nebo podnětů. Tím bude naplněna jedna ze základních zásad komunikace, a to schopnost reakce.

Z hlediska informací o udržitelnosti, které by měly být součástí výroční zprávy, lze městským dopravním podnikům doporučit, aby se inspirovaly doporučením GRI. Výkaznictví o udržitelnosti představuje oblast, jejíž význam neustále roste. V teoretické části bylo zmíněno, že i v rámci ČR se chystají významné úpravy v rámci výkaznictví, které budou muset některé typy podniků respektovat. Přitom se uvažuje, že zákonné předpisy budou vycházet z doporučení GRI. Doporučení GRI obsahuje celou škálu aspektů pro všechny tři oblasti udržitelného rozvoje (v oblasti ekonomické, environmentální i sociální). Z analýzy vyplynulo, že městské dopravní podniky respektují ve svých výročních zprávách především požadavky, vyplývající pro tuto oblast informací ze zákona o účetnictví. Informují (některé pouze velmi omezeně) o aktivitách v oblasti ochrany životního prostředí a pracovněprávních vztazích. K oblasti informací o udržitelnosti lze městským dopravním podnikům doporučit tyto úpravy:

- V oblasti **environmentálních informací** by se podniky měly více zaměřit na typ informací o spotřebách vstupů (pohonných hmot, energií a vody) i formu jejich vykazování. Kromě spotřeb v naturálním vyjádření, by bylo účelné vyjádřit spotřebu vstupů na jednotku výkonu, popř. podle jednotlivých typů dopravních prostředků. Měla by být komentována vazba na dopravní a přepravní výkony a úpravy struktury vozového parku. Kromě informací o vstupech by měla být pozornost věnována i environmentálním dopadům v podobě emisí, odpadních vod a pevných odpadů, včetně způsobu nakládání s nimi. Tyto aspekty by měly být vždy vztaženy k realizovaným dopravním a přepravním výkonům. Dopravní podniky by měly také informovat o celkových výdajích na ochranu životního prostředí (včetně investic) a o dodržování zákonů a dalších souvisejících předpisů pro oblast životního prostředí. Pokud bude vykázána pokuta, resp. jiná sankce za nedodržení zákonů a předpisů, tak by bylo účelné vysvětlit příčiny a zmínit nápravná opatření, která se podnik v dané oblasti chystá realizovat. Environmentální informace mají zásadní význam pro posouzení přístupu podniku k udržitelné městské mobilitě.
- V oblasti **sociálních informací** se podniky zaměřují pouze na oblast zaměstnanců. Ta je však zpravidla zastoupena pouze informacemi o počtu pracovníků a osobních nákladech, v některých případech je zmiňována i oblast rozvoje pracovníků (zpravidla bez vazby na hlavní činnost podniku). Podnikům lze doporučit, aby ve svých zprávách věnovaly více pozornosti oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a také skladbě

managementu a ostatních pracovníků především z pohledu věku, zastoupení menšin, popř. jiným ukazatelům rozmanitosti, a rozdílům v osobních nákladech mezi ženami a muži. Vzhledem k charakteru podniků (poskytují veřejnou službu) by bylo přínosné zařadit do výroční zprávy i informace o opatřeních podniků k prevenci korupčního jednání. Pozornost by měla být věnována i dodržování zákonů a dalších souvisejících předpisů v této oblasti s tím, že pokud bude vykázáno porušení předpisů, tak by bylo účelné vysvětlit příčiny a zmínit nápravná opatření, která se podnik v dané oblasti chystá realizovat. Sociální oblasti je postupně věnována větší pozornost, dopravní podniky by proto měly sledovat vývoj v této oblasti a reagovat na zájem zainteresovaných stran o tuto oblast.

3.3 Shrnutí a zhodnocení návrhů

V předchozích oddílech této kapitoly byly navrženy úpravy v rámci výroční zprávy městských dopravních podniků s cílem zlepšit stávající stav. Jedná se o dva návrhy. První spočívá v doporučení, aby městské dopravní podniky považovaly výroční zprávu za součást komunikace podniku o udržitelnosti s externími zainteresovanými stranami a nevnímaly ji pouze jako součást povinného výkaznictví v oblasti finančního účetnictví. Druhý návrh se týká dílčích úprav struktury výroční zprávy a především vykazovaných informací o udržitelnosti, které by měly být součástí výroční zprávy.

Pokud by městské dopravní podniky uvedené návrhy implementovaly, tak by došlo k posunu v oblasti komunikace s externími zainteresovanými stranami. Byl by vytvořen systém, který by více respektoval stávající přístup k podnikovému výkaznictví, které není zaměřeno pouze na ekonomickou výkonnost podniku, ale i na aktivity podniku, které mají přímou souvislost se snahou o udržitelný rozvoj společnosti jako celku. Významný přínos spočívá v tom, že výroční zpráva by poskytovala informace o udržitelnosti, které by mohly zainteresované strany používat v rámci svých rozhodovacích procesů.

Aby se podniku podařilo do výroční zprávy zařadit všechny významné informace a výroční zpráva plnila svoji roli v rámci systému komunikace, je třeba do procesu tvorby výroční zprávy zapojit významné zainteresované strany (tedy uživatele informací) a zjistit jejich informační potřeby. Výroční zpráva by neměla být brána jako pouhá povinnost (nutnost), kterou předepisuje zákon. Měla by být vnímána naopak jako příležitost pro navázání vztahu s významnými zainteresovanými stranami a jako významný nástroj komunikace podniku o udržitelnosti. To v případě městských dopravních podniků znamená komunikaci o jejich přístupu k udržitelné městské mobilitě.

ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývala výročními zprávami městských dopravních podniků. Cílem práce bylo analyzovat výroční zprávy městských dopravních podniků s ohledem na informace, které poskytují o svém přístupu k udržitelné městské mobilitě, a navrhnout úpravy pro zlepšení stávajícího stavu. Předmětem zájmu bakalářské práce byly pouze výroční zprávy městských dopravních podniků krajských měst, které mají právní formu podnikání „akciová společnost“. Celkem bylo do analýzy zapojeno dvanáct městských dopravních podniků. Analýze byly podrobeny výroční zprávy za rok 2014.

MHD, jako činnost spjatá s hromadným přemísťováním osob a hmotných předmětů za použití vhodných dopravních prostředků a technologií, musí splňovat několik požadavků. Musí poskytovat přepravní příležitost všem osobám na území daného města, zajistit obslužnost zastávek, musí být pravidelná, spolehlivá, bezpečná a ekonomicky výhodnější než individuální automobilová doprava. Doprava má dopady na životní prostředí i společnost jako celek. Mezi nejvýznamnější negativní dopady lze zařadit nadměrný hluk, vibrace, znečištění ovzduší, znečištění vody a půdy, zábor půdy a přetížení dopravních cest.

Udržitelná doprava a udržitelná městská mobilita představují významné cíle v oblasti dopravní politiky. Jsou v souladu s koncepcí udržitelného rozvoje společnosti, při kterém uspokojování potřeb současných generací neohrožuje uspokojování potřeb generací budoucích. Udržitelná doprava souvisí s vyvážeností tří základních oblastí – ekonomické, environmentální a sociální. Dopravu je třeba zajišťovat s co nejnižšími náklady a provádět tak, aby okolnímu životnímu prostředí škodila co možná nejméně a aby přinášela maximální možné efekty při minimalizaci negativních vlivů na člověka. Městské dopravní podniky významně přispívají k udržitelné dopravě i k udržitelné městské mobilitě. O informace o přístupu městských dopravních podniků k udržitelné mobilitě mají zájem různé zainteresované strany, které mohou jako informační zdroj využít i výroční zprávy podniků. Ty musí v souladu se zákonem obsahovat i informace o aktivitách podniku v oblasti ochrany životního prostředí a pracovněprávních vztazích.

Analýza výročních zpráv byla provedena s ohledem na informace, které městské dopravní podniky poskytují o přístupu k ochraně životního prostředí a k sociálním aspektům podnikání. Informace, které podniky zveřejňují, byly porovnány s doporučením, které k oblasti vykazování informací o udržitelnosti poskytuje GRI. Analýzou bylo zjištěno, že výroční zprávy obsahují informace o přístupu podniku ke zlepšení udržitelné městské mobility. Informační povinnost o aktivitách v oblasti ochrany životního prostředí je zpravidla

splněna krátkou rekapitulací, jak podnik nakládá s produkovanými odpady; podniky tedy vnímají ochranu životního prostředí pouze ve vazbě na odstraňování environmentálních dopadů, které způsobily. Z oblasti sociálních aspektů se podniky zaměřují především na informace o celkovém počtu zaměstnanců a osobních nákladech, zveřejňují také informace o personálním složení orgánů společnosti a informují o kolektivním vyjednávání. Malá pozornost je věnována oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, genderové struktuře a rozvoji pracovníků.

Ke zlepšení stávajícího stavu by přispělo, kdyby městské dopravní podniky nevnímaly výroční zprávu pouze jako povinnost vyplývající ze zákona o účetnictví, ale považovaly by ji za součást komunikace podniku o udržitelnosti s externími zainteresovanými stranami. Práce obsahuje také další dílčí návrhy, které jsou zaměřeny na strukturu výroční zprávy a především na informace o udržitelnosti, které by měla poskytovat. Implementace návrhů by zkvalitnila proces komunikace s externími zainteresovanými stranami, a to jak v obecné rovině, tak v oblasti informací o udržitelnosti, resp. o přístupu podniku k udržitelné městské mobilitě. Byl by vytvořen systém, který by byl v souladu se stávajícím pojetím podnikového výkaznictví. Jeho cílem již není poskytovat informace pouze o ekonomické výkonnosti podniku, ale i o aktivitách, které mají přímou souvislost se snahou o udržitelný rozvoj společnosti. Výroční zpráva koncipovaná jako součást komunikace podniku o udržitelném rozvoji by tak splnila nejen povinnost vyplývající ze zákona, ale byla by zdrojem informací o udržitelnosti, které by mohly zainteresované strany používat na podporu svých rozhodovacích procesů.

POUŽITÁ LITERATURA

- ACTUATE, 2016. Actuate. *Actuate* [online]. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://actuate-ecodriving.eu/index.php?id=2&L=2>
- BRŮHOVÁ-FOLTÝNOVÁ, Hana, 2009. *Doprava a společnost: ekonomické aspekty udržitelné dopravy*. Praha: Univerzita Karlova, 212 s. ISBN 978-80-246-1610-0.
- BRUNDTLAND, G. H. (Ed.), 1987. *Our Common Future: The World Commission on Environment and Development*. Oxford: Oxford University Press.
- ČESKO, 1991. *Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví* [online]. [cit. 2016-03-22]. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=39611&nr=563~2F1991&rpp=15#local-content>
- ČESKO, 1999. *Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím* [online]. [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zakon-c-106-1999-sb-o-svobodnem-pristupu-k-informacim.aspx>
- ČSN ISO 14 063, 2007. *Environmentální management - Environmentální komunikace - Směrnice a příklady*. Praha: Český normalizační institut. Třídící znak 01 0963.
- DOPRAVNÍ PODNIK HL. MĚSTA PRAHY, 2015. Výroční zprávy. *Dopravní podnik hl. města Prahy* [online]. [cit. 2016-03-22]. Dostupné z: <http://www.dpp.cz/vyrocní-zpravy/>
- DOPRAVNÍ PODNIK HL. MĚSTA PRAHY, 2016a. Chováme se odpovědně. *Dopravní podnik hl. města Prahy* [online]. [cit. 2016-03-22]. Dostupné z: <http://www.dpp.cz/chovame-se-odpovedne/>
- DOPRAVNÍ PODNIK HL. MĚSTA PRAHY, 2016b. Profil společnosti. *Dopravní podnik hl. města Prahy* [online]. [cit. 2016-03-22]. Dostupné z: <http://www.dpp.cz/profil-spolecnosti/>
- DOPRAVNÍ PODNIK HL. MĚSTA PRAHY, 2016c. Projekty spolufinancované ze zdrojů EU. *Dopravní podnik hl. města Prahy* [online]. [cit. 2016-03-22]. Dostupné z: <http://www.dpp.cz/projekty-spolufinancovane-ze-zdroju-eu/>
- DOPRAVNÍ PODNIK HL. MĚSTA PRAHY, 2016d. Protikorupční pravidla. *Dopravní podnik hl. města Prahy* [online]. [cit. 2016-03-22]. Dostupné z: <http://www.dpp.cz/protikorupcni-pravidla/>
- DOPRAVNÍ PODNIK KARLOVY VARY, 2015. Výroční zprávy. *Dopravní podnik Karlovy Vary* [online]. [cit. 2016-03-24]. Dostupné z: <http://www.dpkv.cz/cz/vyrocní-zpravy>
- DOPRAVNÍ PODNIK KARLOVY VARY, 2016. Dopravní podnik Karlovy Vary, a. s. *Dopravní podnik Karlovy Vary* [online]. [cit. 2016-03 24]. Dostupné z: <http://www.dpkv.cz/cz/dopravni-podnik-karlovy-vary>

DOPRAVNÍ PODNIK MĚSTA BRNA, 2015. Výroční zprávy. *Dopravní podnik města Brna* [online]. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.dpmb.cz/?seo=vyrocni-zpravy>

DOPRAVNÍ PODNIK MĚSTA BRNA, 2016a. Civitas. *Dopravní podnik města Brna* [online]. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.dpmb.cz/?seo=fondy-eu-civitas>

DOPRAVNÍ PODNIK MĚSTA BRNA, 2016b. Nové nízkopodlažní autobusy CNG. *Dopravní podnik města Brna* [online]. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.dpmb.cz/?seo=nove-nizkopodlazni-autobusy-cng>

DOPRAVNÍ PODNIK MĚSTA BRNA, 2016c. Strategie DPMB. *Dopravní podnik města Brna* [online]. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.dpmb.cz/?seo=strategie-dpmb>

DOPRAVNÍ PODNIK MĚSTA ČESKÉ BUDĚJOVICE, 2015. Výroční zprávy. *Dopravní podnik města České Budějovice* [online]. [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: <http://www.dpmcb.cz/o-spolecnosti/vyrocni-zpravy/>

DOPRAVNÍ PODNIK MĚSTA ČESKÉ BUDĚJOVICE, 2016a. Povinné údaje. *Dopravní podnik města České Budějovice* [online]. [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: <http://www.dpmcb.cz/o-spolecnosti/povinne-udaje/>

DOPRAVNÍ PODNIK MĚSTA ČESKÉ BUDĚJOVICE, 2016b. Projekty. *Dopravní podnik města České Budějovice* [online]. [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: <http://www.dpmcb.cz/projekty-srop/>

DOPRAVNÍ PODNIK MĚSTA HRADCE KRÁLOVÉ, 2015. Výroční zprávy. *Dopravní podnik města Hradce Králové* [online]. [cit. 2016-03-25]. Dostupné z: <http://www.dpmhk.cz/cs/o-spolecnosti/vyrocni-zpravy>

DOPRAVNÍ PODNIK MĚSTA HRADCE KRÁLOVÉ, 2016a. Obnova vozového parku. *Dopravní podnik města Hradce Králové* [online]. [cit. 2016-03-25]. Dostupné z: <http://www.dpmhk.cz/cs/node/191>

DOPRAVNÍ PODNIK MĚSTA HRADCE KRÁLOVÉ, 2016b. Úvod. *Dopravní podnik města Hradce Králové* [online]. [cit. 2016-03-25]. Dostupné z: <http://www.dpmhk.cz/cs/o-spolecnosti/uvod>

DOPRAVNÍ PODNIK MĚSTA HRADCE KRÁLOVÉ, 2016c. Vzdělávání zaměstnanců. *Dopravní podnik města Hradce Králové* [online]. [cit. 2016-03-25]. Dostupné z: <http://www.dpmhk.cz/cs/o-spolecnosti/esf---vzdelavani-zamestnancu>

DOPRAVNÍ PODNIK MĚSTA JIHLAVA, 2015. Výroční zprávy. *Dopravní podnik města Jihlava* [online]. [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: http://www.dpmj.cz/www/mambo/index.php?option=com_content&task=view&id=254&Itemid=65

DOPRAVNÍ PODNIK MĚSTA JIHLAVA, 2016a. O společnosti. *Dopravní podnik města Jihlava* [online]. [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: http://www.dpmj.cz/www/mambo/index.php?option=com_content&task=view&id=23&Itemid=22

DOPRAVNÍ PODNIK MĚSTA JIHLAVA, 2016b. Spolupráce s EU. *Dopravní podnik města Jihlava* [online]. [cit. 2016-03-27]. Dostupné z: http://www.dpmj.cz/www/mambo/index.php?option=com_content&task=category§ionid=9&id=10&Itemid=56

DOPRAVNÍ PODNIK MĚST LIBERCE A JABLONCE NAD NISOU, 2015. Výroční zpráva. *Dopravní podnik měst Liberce a Jablonce nad Nisou* [online]. [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <http://www.dpmlj.cz/dpmlj/o-spolecnosti/vyrocní-zpravy>

DOPRAVNÍ PODNIK MĚST LIBERCE A JABLONCE NAD NISOU, 2016. Dotace EU. *Dopravní podnik měst Liberce a Jablonce nad Nisou* [online]. [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <http://www.dpmlj.cz/dpmlj/dalsi-info/dotace-eu>

DOPRAVNÍ PODNIK MĚSTA OLOMOUCE, 2015. Výroční zpráva. *Dopravní podnik města Olomouce* [online]. [cit. 2016-03-26]. Dostupné z: <http://www.dpmo.cz/default.asp?str=vyrocní>

DOPRAVNÍ PODNIK MĚSTA PARDUBICE, 2015. Výroční zpráva. *Dopravní podnik města Pardubice* [online]. [cit. 2016-03-26]. Dostupné z: <http://www.dpmp.cz/vyrocní-zpravy/>

DOPRAVNÍ PODNIK MĚSTA PARDUBIC, 2016. Základní identifikační informace. *Dopravní podnik města Pardubice* [online]. [cit. 2016-03-26]. Dostupné z: <http://www.dpmp.cz/zakladni-identifikacni-informace/>

DOPRAVNÍ PODNIK MĚSTA ÚSTÍ NAD LABEM, 2015. Výroční zpráva. *Dopravní podnik města Ústí nad Labem* [online]. [cit. 2016-03-24]. Dostupné z: <http://www.dpmul.cz/index.php?art=35>

DOPRAVNÍ PODNIK MĚSTA ÚSTÍ NAD LABEM, 2016a. Inteligentní zastávky. *Dopravní podnik města Ústí nad Labem* [online]. [cit. 2016-03-24]. Dostupné z: <http://www.dpmul.cz/index.php?art=7210>

DOPRAVNÍ PODNIK MĚSTA ÚSTÍ NAD LABEM, 2016b. IPRM Mobilita. *Dopravní podnik města Ústí nad Labem* [online]. [cit. 2016-03-24]. Dostupné z: <http://www.dpmul.cz/index.php?cat=78>

DOPRAVNÍ PODNIK MĚSTA ÚSTÍ NAD LABEM, 2016c. Management IPRM Mobilita. *Dopravní podnik města Ústí nad Labem* [online]. [cit. 2016-03-24]. Dostupné z: <http://www.dpmul.cz/index.php?art=6601>

DOPRAVNÍ PODNIK MĚSTA ÚSTÍ NAD LABEM, 2016d. Obnova vozového parku trolejbusů. *Dopravní podnik města Ústí nad Labem* [online]. [cit. 2016-03-24].
Dostupné z: <http://www.dpmul.cz/index.php?art=6340>

DOPRAVNÍ PODNIK MĚSTA ÚSTÍ NAD LABEM, 2016e. Základní identifikační údaje. *Dopravní podnik města Ústí nad Labem* [online]. [cit. 2016-03-24].
Dostupné z: <http://www.dpmul.cz/index.php?art=30>

DOPRAVNÍ PODNIK OSTRAVA, 2015. Výroční zprávy. *Dopravní podnik Ostrava* [online]. [cit. 2016-03-20]. Dostupné z: <http://dpo.cz/o-spolecnosti/vyrocní-zpravy.html>

DOPRAVNÍ PODNIK OSTRAVA, 2016a. Dotované projekty. *Dopravní podnik Ostrava* [online]. [cit. 2016-03-20]. Dostupné z: <http://dpo.cz/o-spolecnosti/dotace.html>

DOPRAVNÍ PODNIK OSTRAVA, 2016b. Etický kodex. *Dopravní podnik Ostrava* [online]. [cit. 2016-03-20]. Dostupné z: <http://dpo.cz/o-spolecnosti/eticky-kodex.html>

DOPRAVNÍ PODNIK OSTRAVA, 2016c. O společnosti. *Dopravní podnik Ostrava* [online]. [cit. 2016-03-20]. Dostupné z: <http://dpo.cz/o-spolecnosti.html>

DRDLA, Pavel, 2005. *Technologie a řízení dopravy – městská hromadná doprava*. Pardubice: Univerzita Pardubice. ISBN 80-7194-804-7.

GLOBAL REPORTING INITIATIVE (GRI), 2013. Sustainability reporting guidelines. *Global Reporting Initiative* [online]. [cit. 2016-02-12].
Dostupné z: <https://www.globalreporting.org/resource/library/GRIG4-Part1-Reporting-Principles-and-Standard-Disclosures.pdf>

GLOBAL REPORTING INITIATIVE (GRI), 2016a. About GRI. *Global Reporting Initiative* [online]. [cit. 2016-02-12]. Dostupné z: <https://www.globalreporting.org/Information/about-gri/Pages/default.aspx>

GLOBAL REPORTING INITIATIVE (GRI), 2016b. Benefits of reporting. *Global Reporting Initiative* [online]. [cit. 2016-02-12]. Dostupné z: <https://www.globalreporting.org/information/sustainability-reporting/Pages/reporting-benefits.aspx>

KOCOUREK, Vojtěch, 2004. Úvodní slovo 1. náměstka ministra dopravy. In: *Faktory trvale udržitelné mobility a přístupnosti k dopravním službám v osobní dopravě*. Pardubice: Univerzita Pardubice, s. 2-4. ISBN 80-7194-713-X.

KOCOUREK, Vojtěch, 2006. Podmínky a předpoklady systémové integrace a přístupnosti veřejné osobní dopravy. In: *Rozvoj dopravních systému osobní dopravy na principech udržitelné mobility a přístupnosti*. Pardubice: Univerzita Pardubice, s. 56-65. ISBN 80-7194-904-3.

KOVANICOVÁ, Dana, 2012. *Abeceda účetních znalostí pro každého*. Praha: Bova Polygon, ISBN 978-80-7273-169-5.

MINISTERSTVO DOPRAVY, 2012. Dopravní politika ČR pro období 2014-2020.

Ministerstvo dopravy [online]. [cit. 2016-02-27]. Dostupné z: <http://www.mdcr.cz/NR/rdonlyres/05F0E9E7-D76B-4A36-84AE-E56710F3D881/0/DP.pdf>

MINISTERSTVO DOPRAVY, 2014. Ročenky dopravy. *Ministerstvo dopravy* [online]. [cit. 2016-02-16]. Dostupné z: <http://www.sydos.cz/cs/rocenky.htm>

MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ, 2015. Čistá mobilita. *Ministerstvo životního prostředí* [online]. [cit. 2016-02-14].

Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/cista_mobilita_seminar

PODNIKATEL, 2016. Dopravní podnik města Olomouce. *Podnikatel* [online].

[cit. 2016-03-26]. Dostupné z: <https://www.podnikatel.cz/rejstrik/dopravni-podnik-mesta-olomouce-a-s-47676639/>

PLZEŇSKÉ MĚSTSKÉ DOPRAVNÍ PODNIKY, 2015. Výroční zprávy. *Plzeňské městské dopravní podniky* [online]. [cit. 2016-03-25]. Dostupné z: <http://www.pmdp.cz/o-nas/povinne-udaje/vyrocní-zpravy/>

PLZEŇSKÉ MĚSTSKÉ DOPRAVNÍ PODNIKY, 2016a. Dynamický dispečink. *Plzeňské městské dopravní podniky* [online]. [cit. 2016-03-25]. Dostupné z: <http://www.pmdp.cz/o-nas/projekty-s-podporou-eu/doc/dynamicky-dispecink-1111/newsitem.htm>

PLZEŇSKÉ MĚSTSKÉ DOPRAVNÍ PODNIKY, 2016b. Inteligentní zastávky. *Plzeňské městské dopravní podniky* [online]. [cit. 2016-03-25]. Dostupné z: <http://www.pmdp.cz/o-nas/projekty-s-podporou-eu/doc/inteligentni-zastavky-1112/newsitem.htm>

PLZEŇSKÉ MĚSTSKÉ DOPRAVNÍ PODNIKY, 2016c. Kvalita a certifikáty. *Plzeňské městské dopravní podniky* [online]. [cit. 2016-03-25]. Dostupné z: <http://www.pmdp.cz/o-nas/kvalita-a-certifikaty-pmdp/>

PLZEŇSKÉ MĚSTSKÉ DOPRAVNÍ PODNIKY, 2016d. Projekt nastavení systému vzdělávání a zvyšování profesních dovedností zaměstnanců. *Plzeňské městské dopravní podniky* [online]. [cit. 2016-03-25]. Dostupné z: <http://www.pmdp.cz/o-nas/projekty-s-podporou-eu/doc/projekt-nastaveni-systemu-vzdelavani-a-zvysovani-profesnich-dovednosti-zamestnancu-1094/newsitem.htm>

PLZEŇSKÉ MĚSTSKÉ DOPRAVNÍ PODNIKY, 2016e. Strategie společnosti. *Plzeňské městské dopravní podniky* [online]. [cit. 2016-03-25]. Dostupné z: <http://www.pmdp.cz/o-nas/strategie-spolecnosti/>

- PLZEŇSKÉ MĚSTSKÉ DOPRAVNÍ PODNIKY, 2016f. Základní údaje. *Plzeňské městské dopravní podniky* [online]. [cit. 2016-03-25]. Dostupné z: <http://www.pmdp.cz/o-nas/zakladni-udaje/>
- ROJAN, Jiří et al., 1994. *Městské komunikace*. Praha: České vysoké učení technické, 180 s. ISBN 80-01-01060-0.
- SCHMEIDLER, Karel, 2007. Udržitelná mobilita. *Centrum dopravního výzkumu* [online]. [cit. 2016-02-14]. Dostupné z: <http://www.czrso.cz/clanky/udrzitelna-mobilita/>
- SCHMEIDLER, Karel, 2010. *Mobilita, transport a dostupnost ve městě*. Ostrava: KEY Publishing, 245 s. ISBN 978-80-7418-063-7.
- ŠIROKÝ, Jaromír et al., 2012. *Technologie dopravy*. Pardubice: Institut Jana Pernera, 250 s. ISBN 978-80-86530-82-6.
- ŠKAPA, Petr, 2003. *Doprava a životní prostředí I*. Ostrava: Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, 113 s. ISBN 80-248-0433-6.
- VANĚČEK, Vojtěch, 2006. Dobrovolné podnikové zprávy o vztahu k životnímu prostředí, o zdraví a bezpečnosti, a o udržitelném rozvoji. *Planeta*, roč. XIV, č. 1, s. 1-20. ISSN 1801-6898.

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Ekonomická oblast.....	59
Tabulka 2 Environmentální oblast.....	60
Tabulka 3 Sociální oblast.....	61

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Emise MHD	14
Obrázek 2 Přeprava cestujících celkem.....	15
Obrázek 3 Převážní výkony celkem	15
Obrázek 4 Přeprava cestujících MHD.....	16
Obrázek 5 Uživatelé výroční zprávy	63

SEZNAM ZKRATEK

BOZP	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
CNG	Compressed Natural Gas Stlačený zemní plyn
DPKV	Dopravní podnik Karlovy Vary, a. s.
DPMB	Dopravní podnik města Brna, a. s.
DPMČB	Dopravní podnik města České Budějovice, a. s.
DPMHK	Dopravní podnik města Hradce Králové, a. s.
DPMJ	Dopravní podnik města Jihlava, a. s.
DPMLJ	Dopravní podnik měst Liberce a Jablonce nad Nisou, a. s.
DPMO	Dopravní podnik města Olomouc, a. s.
DPMP	Dopravní podnik města Pardubice, a. s.
DPMUL	Dopravní podnik města Ústí nad Labem, a. s.
DPO	Dopravní podnik Ostrava, a. s.
DPP	Dopravní podnik hlavního města Prahy, a. s.
EU	Evropská unie
GRI	Global Reporting Initiative Mezinárodní nezávislá organizace
ISO	International Organization for Standardization Mezinárodní organizace pro normalizaci
MHD	Městská hromadná doprava
PMDP	Plzeňské městské dopravní podniky, a. s.
ŽP	Životní prostředí